

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Casopisno podjetje slovenski poročevalci - Direktor Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik Sergej Vošnjak. - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1-II, telefon 2-322 do 2-326. - Oglasi: oddelček Ljubljana, Tivolska cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-932. - Poštni predaj št. 29. - Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana štev. 600-704/1-367. - Mesečna naročnina 230 din

Prisrčen sprejem v Zemunu

Včeraj popoldne je prišel na osemdnevni obisk v FLRJ norveški premier Einar Gerhardsen — Na letališču ga je sprejel podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj

BEograd, 25. sept. Predsednik norveške vlade gospod Gerhardsen je danes ob 17. prispel v Jugoslavijo na osemdnevni uradni obisk. Gospod Gerhardsen se je s tem odzval povabilu vlade FLRJ, ki mu ga je lansko poletje izročil naš državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović med svojim uradnim bivanjem na Norveškem.

Visokega gosta iz prijateljske Norveške je na zemunskem letališču sprejel in pozdravil podpredsednik zvezne ljudske skupščine Edvard Kardelj. Gospod Gerhardsen je priletel v Beograd s štirimotornim letalom skandinavske letalske družbe SAS, ki vzdržuje redno zvezo s Srednjim vzhodom. Poleg njegove soproge je v njegovem spremstvu tudi direktor predsedstva norveške vlade gospod Andreas Andersen, svetnik v norveškem zunanjem ministrstvu gospod Ole Algard, predsednik Zveze norveških novinarjev gospod Christian Christensen.

Zemunsko letališče okrašeno z norveškimi in jugoslovanskimi zastavami, se je kopalo v toplih žarkih jesenskega sonca, ko se je nekaj minut pred peto pojavila nad letališčem letalo, s katerim je prispel predsednik norveške vlade. Štirimotorni Douglas DC-6, ki nosi ime Leif Viking, s katerim je prispel predsednik norveške vlade, je napravil velik krog nad letališčem, nato pa pristal točno ob petih.

na Norveškem Vladimir Lorović in norveški veleposlanik v Beogradu Dag Bryn. Vojška godba je intonirala norveško in jugoslovansko himno, nato pa je komandir častne čete raportiral gospodu Gerhardsenu, da je četa pripravljena za pregled. Po obhodu častne čete, ki je predsednika norveške vlade pozdravila z gromkim zdravilo, je tovariš Kardelj predstavil gospodu Gerhardsenu ostale jugoslovanske državne funkcionarje, ki so ga prišli pozdraviti na letališče: člana zveznega izvršnega sveta Slavka Komarja in Nikoleta Minčeva, podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Vladimira Simiča, predsednika zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleša Beblerja, predsednika Ljudskega odbora Beograda Djurico Jokića, člana izvršnega sveta LR Srbije Iso Jovanovića, generalnega sekretarja predsednika republike Lea Matesa, državnega sekretarja v zveznem izvršnem svetu dr. Antona Vratušo, predstavnike generalštaba generalpolkovnika Kostja Nagyja, generalnega polkovnika Zdenka Ulepića in generalnega podpolkovnika Miloša Sumonja. Norveški veleposlanik

v Beogradu gospod Bryn pa je gospodu Gerhardsenu predstavil osebo svojega veleposlanštva. Predsednik norveške vlade gospod Gerhardsen je nato stopil pred mikrofon beograjskega radija in prebral naslednji pozdrav jugoslovanski javnosti: »To je moj prvi obisk v Jugoslaviji in izkoriščam to priliko, da bi se zahvalil jugoslovanski vladi za povabilo, ki mi ga je poslala, naj pridem sem. Jugoslavija je daleč od Norveške in ima drugačno politično in družbeno ureditev. Kljub temu globoko občutim, da smo si v marsičem blizu. V moji državi želijo iskreno spoštovanje in simpatije do jugoslovanskega ljudstva, do njegove odločnosti in vere vase. Prepričan sem — je poudaril norveški premier — da osebni stiki med politikami prispevajo k ustvarjanju boljšega razumevanja med različnimi državami. Zato se veselim srečanja s predsednikom Titom in drugimi člani jugoslovanske vlade, ter pozdravljam, ki jih bom imel z njimi. Veselim se, da je v programu mojega obiska v Jugoslaviji določeno, da ne bom obiskal samo glavnega mesta, ampak tudi nekatere republike. S tem mi je bila dana možnost, da pridem v neposrednejši stik z različnimi narodi v Jugoslaviji. Jugoslavija je razvila svoje posebne družbene in gospodarske ustanove in upam, da se bom tudi z njimi bliže seznanil. Upam, da bo moj obisk prispeval k novim stikom in utrjevanju vezi med našima dvema državama.« je končal premier Gerhardsen.

Predsednik norveške vlade g. Gerhardsen in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj ob pregledu častne čete na beograjskem letališču. (Telefoto)

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Govori zunanjih ministrov

Selwyn Lloyd je med drugim dejal, da se Britanija in Jordanija posvetujeta o umiku britanskih čet

NEW YORK, 25. sept. (Reuter - AFP). Generalna skupščina OZN je danes nadaljevala splošno razpravo, med katero je prvi govoril italijanski delegat senator Athilio Piccioni. Predvsem se je zadržal ob pomenu gospodarskega sodelovanja med državami ne samo za gospodarski napredek v svetu, marveč tudi za mednarodno politično stabilnost. Senator Piccioni je sporočil, da bo italijanska vlada letos znatno povečala svoj prispevek za program tehnične pomoči OZN nerazvitim državam. Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je izrazil v svojem govoru upanje, da bo uspeh tehničnih pogajanj o nadzorstvu nad razorožitvijo prispeval k splošnemu napredku pri reševanju razorožitvenega problema. Med drugim je izjavil, da bo Velika Britanija podprla ameriški predlog, da bi vesmirski prostor uporabljal samo v mirolnih namene.

Ko je govoril o Cipru, je minister Lloyd dejal, da se zaveda, da je izvajanje novega britanskega načrta povezano z nekimi nevarnostmi. Pripomni pa je, da bi bilo še nevarnejše, če bi Velika Britanija vodila politiko omahovanja in vračanja na staro. Glede Srednjega vzhoda je minister Lloyd dejal, da se resolucija Generalne skupščine OZN z dne 21. avgusta letos po njegovem mnenju ni uresničila in da zato na tem področju ni prišlo do pričakovanega popuščanja napetosti. Pripomni je, da se bodo britanske čete umaknile iz Jordanije, »brž ko se bo pokazalo, da je na Srednjem vzhodu popustila napetost.«

Nato je jordanski delegat Abdul Rifai obvestil Generalno skupščino da se jordanska in britanska vlada pogajata o umiku britanskih čet. Po njegovih besedah se bodo britanske čete umakale postopoma v skladu z normalizacijo odnosov med Jordanijo in drugimi arabskimi državami. V razpravi je nato govoril francoski zunanji minister Couve de Murville. O razorožitvi je dejal, da bo Francija sprejela vsak program, ki vsebuje določene ukrepe za razorožitev. Izjavil je, da so sovjetski predlog o zmanjšanju vojaških proračunov vselej za 10 do 15 odst. tako vsiljuje vprašanje nadzorstva nad razorožitvijo. Nastopil je tudi proti predlogu o demilitariziranem pasu v Evropi.

MEDNARODNA KONFERENCA O ATOMSKI ENERGIJI

Plodno sodelovanje

DUNAJ, 25. sept. (Tanjug). Voditelj jugoslovanske delegacije na generalni konferenci mednarodne agencije za miroljubno uporabo atomske energije Slobodan Nakičević je izjavil v razpravi, da bo treba v delu agencije tudi v prihodnje pospeševati različne oblike mednarodnega sodelovanja na področju atomske energije.

Nakičević je pripomnil, da se takšno sodelovanje vsiljuje v današnji atomski dobi, ko se je treba truditi, da bi atomska energija izključno služila napredku, miru in blaginji človeštva. Morali bi se truditi, da bi agencija z vso dejavnostjo pri izkoriščanju atomske energije ugodno plivala na mednarodno dogajanje in podpirala vse tiste sile, ki mednarodni razvoj usmerjajo v konstruktivnem smislu.

Sredstva, s katerimi razpolaga agencija, je treba uporabiti tako, da bi pospeševali sodelovanje med razvitimi in nerazvitimi državami. Akcije, ki jih je dosegla agencija, da bi pomagala nerazvitim državam, dokazujejo, da je šla agencija po dobri poti.

Dalje je Nakičević izjavil, da je Jugoslavija kakor druge članice agencije pripravljena dati svoje inštitute in laboratorije na razpolago agenciji, da bi ta lahko čim ekonomičneje opravljala svoje naloge. Opozoril je tudi na to, da je jugoslovanska vlada izrazila pripravljenost, da bi sprejela določeno število študentov agencije v svoje inštitute in laboratorije. Jugoslavija je tudi pripravljena s posredovanjem agencije poslati nekaj elektronske opreme

tistim članicam, ki jo potrebujejo. Na koncu je Nakičević dejal, da bo jugoslovanska vlada — kot doslej — tudi v prihodnje sodelovala z agencijo v želji, da bi ji po svojih možnostih pomagala čimboljše opravljati svoje poslanstvo za dobrobit vseh narodov sveta.

Jugoslovanski delegat je bil danes izvoljen za poročevalca odbora za program in proračun na drugi generalni konferenci. V imenu odbora je polnomočni minister Vjekoslav Cvrlije poročal na plenumu o tej točki dnevnega reda konference.

Ameriški delegat John McCone je danes predložil nekaj predlogov, da bi se razširilo področje dela te agencije in da bi se povečala njena učinkovitost. Ameriški delegat je predlagal, da bi proučili nove možnosti za uporabo radioaktivnih izotopov v medicini, biologiji in kmetijstvu. Pozval je agencijo, naj začne pridno sestavljati mednarodne predpise za prevoz in uporabo radioaktivnega materiala in odstranjevanje »atomskih odpadkov«. ZDA so pripravljene delati na določenih projektih skupaj z agencijo. Ameriški delegat je tudi predlagal, da bi mednarodna agencija izdelala pregled obstoječih vrst reaktorjev, stroškov za njihovo graditev in kri-

terijev za graditev atomskih električnih central na področjih, kjer jih doslej še niso poznali. Ameriška delegacija na zasedanju mednarodne agencije je danes izročila agenciji v dar prenosni atomski laboratorij iz izotopi in napravami. Laboratorij bo služil strokovni vzgoji kadrov, ki se specializirajo za uporabo jedrske energije v medicini, industriji in kmetijstvu.

Četrta sestanek v Varšavi

Veleposlanika ZDA in LR Kitajske v Varšavi sta govorila 1 uro in 40 minut — Prihodnji sestanek bo v torek — Britanija posreduje?

VARSAVA, 25. sept. (Tanjug, Reuter). Današnji, četrta sestanek med kitajskim veleposlanikom Vang Ping Nanom in ameriškim veleposlanikom Jacobom Beamom je trajal eno uro in 40 minut. Naslednji sestanek so določili za torek, 30. tega meseca ob desetih po krajevem času. Sodiijo, da ta dolga odgoditev pomeni, da se bodo ZDA in LR Kitajska skrajno potrudile, da bi dotlej prišlo do sporazuma.

Zastopnik britanskega zunanjega ministrstva je danes sporočil, da je LR Kitajska izročila v nedeljo britanskemu odpravniku poslov v Pekingu spomenico, v kateri ponovno pojasnjuje svoje stališče do Formoze in otokov ob kitajski obali. Spomenico so izročili tudi zastopstvom drugih držav v Pekingu. Po mnenju britanske vlade spomenica ne terja odgovora. Izvedelo se je, da zahteva spomenica podporo pekinških zahtevi v varšavskih

razgovorih po umiku ameriških sil s področja Formoze. Danes je bila sklicana seja ožje britanske vlade pod predstvom premiera Macmillana. Izvedelo se je, da so v glavnem govorili o Daljnem vzhodu. V uradnih krogih niso nič podrobnejšega povedali niti o seji vlade niti o večeršnjem

razgovoru zunanjega ministra Lloyda s sovjetskimi zunanji ministrom Gromikom. Toda kljub temu ozko povezujejo oba dogodka, tembolj, ker je zastopnik britanskega zunanjega ministrstva potrdil, da je bil večerajšnji sestanek Lloyda in Gromika posevečen daljnovežnostni krizi. Kakor piše dobro obveščeni »Daily Telegraph« je Lloyd večeraj pozval sovjetsko vlado, naj vpliva na Peking, da bi krizo v Formoski ožini reševali s pogajanjem. Britanski premier Macmillan bo danes sprejel delegacijo generalnega sveta britanskih sindikatov, ki mu bo iz-

razila zaskrbljenost zaradi položaja v Formoski ožini. Večraj so že poročali, da je vodstvo britanskih sindikatov zahtevalo, da bi pogajanja med ameriškim in kitajskim veleposlanikom v Varšavi razširili na države, ki niso najbolj neposredno prizadete, in da bi pod okriljem Združenih narodov sklicali konferenco, na kateri bi uspešneje reševali krizo na Daljnem vzhodu. Delegacija bo zahtevala, naj britanska vlada vpliva na politiko ZDA in naj se vzdrži kakršne koli udeležbe pri morebitnem oboroženem spopadu.

Soustelle grozi KPF

Francoski minister pravi, da mora bodoči režim »nemogočiti akcijo komunistov« — Kritični kardinalov

PARIZ, 25. sept. (Tanjug). Francoski minister za informacije Jacques Soustelle je danes obdoližil komunistično partijo, da je »s svojo dejavnostjo pripeljala Francijo do roba državljske vojne«. V govoru, ki ga je imel v depolitičnem klubu v Parizu, je minister Soustelle dejal, da je »največje pomena, da bo novi režim, ki bo vzpostavljen po referendumu, onemogočil akcijo komunistov, ki so zastupili ustanove četrte republike.«

V obveščenih krogih danes izjavljajo, da je sedanji minister za informacije najverjetnejši kandidat za predsednika vlade po izvolitvi generala De Gaulleja za poglavarja države.

Direktor liberalnega katoliškega glasila »Pričanja« André Sifferre je danes odstopil pod pritiskom francoskih kardinalov na redakcijo revije, da bi opustila opozicijsko stališče do vlade generala De Gaulleja. Tako je prišla v Parizu na dan najnovejša afera z vmešavanjem katoliške cerkve v francoske notranje zadeve. V zadnji številki »Pričanja« je direktor Sifferre objavil daljši članek ob zahtevi francoskih kardinalov, naj verniki »neozogibno zatro gibanje, ki se je zdaj pojavilo v nekaterih katoliških krogih proti novi ustavi«. Kardinali

so namreč priporočili vernikom, naj »obvezno glasujejo za novo ustavo«. »Ne glede na to, kdo nam daje takšen nalog, je pisal Sifferre, je znano dejstvo, da bo ustavni referendum v nedeljo pomenil legalizacijo prevrata, ki so ga izvedli 13. maja v Alžiru.« V obveščenih krogih trdijo, da je do izrednega pritiska kleru na revijo »Pričanja« prišlo po izrecnih navodilih iz Rima. Predsednik krajevne vlade v francoski Gvineji Sejou Toure je izjavil, da bo prebivalstvo tega ozemlja glasovalo proti novi ustavi generala De Gaulleja.

V francoski koloniji Senegal je bila ustanovljena danes nova črnska »stranka narodnega zbiranja«, ki jo vodi prosvetni minister Latire Camarre. V novi biro te stranke so stopili tretje izmed petih

Pravoslavna duhovščina predsedniku republike

Beograd, 25. sept. Včeraj in danes je imelo Združenje pravoslavne duhovščine v FLRJ redno letno skupščino. V imenu Zveznega izvršnega sveta in Zveznega odbora SZDL je radostno pozdravil Dobrovoje Radčević, član zveznega izvršnega sveta in predsednik Zvezne verske komisije.

Pravoslavna duhovščina je s skupščine poslala predsedniku republike tovarišu Titu naslednje brzojavko:

»Zveza združenj pravoslavne duhovščine v FLRJ vam pošila s svoje redne glavne skupščine, ki je bila v Beogradu 24. in 25. septembra 1958, svoje iskrene in prisrčne pozdrave in izreka toplo zahvalo za široko razumevanje in vse dobrote, ki ste jih storili pravoslavni duhovščini. Združena duhovščina spremlja z občudovanjem in globoko ljubeznijo vsa vaša prizadevanja za zgraditev sreče naših narodov in razviti naše ljube domovine ter vaša herojska hrabrost v borbi za mirno koeksistenco na svetu. Vsaka vaša moška beseda izvira iz globine našega srca in srca vsakega našega človeka. Skupščina vam iz vsega srca želi, da bi živeli še mnogo let v polni moči in zdravju in da bi s svojimi sodelavci dočkali plodove vašega velikega dela.«

VREME

Napoved za petek: Spremenljivo oblačno. Zlasti v vzhodni Sloveniji precej oblačno vreme z možnostjo padavin. Temperature ponoči med 8 in 13, v Primorju 15. nedeljske dneve do 20, v Primorju do 24 stopinj C.

BEograd, 25. sept. (Tanjug). Predsednik posvetovalne skupščine Maroka Mahdi Ben Barka je danes obiskal zvezni odbor SZDLJ in se pogovarjal z Veljkom Vlahovićem, Dobraševićem, Radčevićem in Cvjetinom Mijatovićem. Zanimal se je za delo in organizacijo Socialistične zveze. Visoki gost je danes dopolnil obisk tudi sekretariat zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo. V razgovoru z Ivom Frolov ter Dušanom Popovićem in Kodoljubom Jemovićem, pomočnikom sekretarja, se je Mahdi Ben Barka zanimal za reformo šolstva in šolanje kadrov. Popoldne je predsednik maroške skupščine obiskal rektorat beograjske univerze. Nočje bo Mahdi Ben Barka odpoval v Sarajevo. Na sliki: Ben Barka pri Petru Stambolčiću.

Letošnja jesen. Tako sončna in topla je. Ko bi le še dolgo taka ostala.

Ukrepi za ublažitev posledic suše

Beograd, 25. sept. (Tanjug) Zvezna direkcija za prehrano je iz materialnih rezerv federacije nakazala 40.000 ton koruze okrajem v ožji Srbiji in na Kosmetu, prizadeležno od letošnje suše. Okoli 30.000 ton je direkcija nakazala po ceni 30 din za kg, kar je 4 din izpod nabavne cene. Podjetja za pro-

STRELSKO DRŽAVNO PRVENSTVO

Presenečenje — Črnogorci

Beograd, 25. sept. — V nadaljevanju državnega strelskega prvenstva so tekmovali v

Kaj prinaša »Komunist«
40. številka tednika »Komunist« KAKŠEN KRITERIJ — PRIPRAVE SO ZAKLJUČENE (deolska komisija CK ZKJ je razpravljala o proučevanju programa ZKJ) — M. M. DELAVSKA STRANKA V ŽIVLJENJU NORVEŠKE — DODOLŽKI IN POKLIKI POTREBNI SO NOVI NAPORI — RAZLOGI ZA ZASKRBLJENOST — Iz delavskega gibanja: GOSPODARSKA POLITIKA BRITANSKIH LABURISTOV — Dragun Marković, NI-KOLI VEČ — voja jovanović: DOBRI IN HRABRI Ljudje — D. D. I. PRAVICE HISNEGA LASTNIKA — Ljubia Risticovic: NEPOŠISANE STRANI — V SKLADU S CASOM (ob razstavi »Družina in gospodinjstvo«) — NOVE POLITIČNE SOLE — IZBIRA POKLIKA ZA MLADE — NEKAJ BESED O ČITANKAH — Savo Kizavac: PROCES, KI JE VZEMIRIL SVET — 40. številki »KOMUNISTA« je priložena redna petnajstidnevna priloga »SKUPNOST« št. 13.

Štipendiranje likovnih umetnikov

BEograd, 25. sept. (Tanjug) — Pod predsedstvom Rodoljuba Čolakovića, podpredsednika zveznega izvršnega sveta, je bila danes v Beogradu seja upravnega odbora sklada za pospeševanje likovne umetnosti »Moša Pijsade«, na kateri so razpravljali o štipendiranju likovnih umetnikov v državi in inozemstvu. Sklenjeno je, da se do konca leta pošlje v inozemstvo večje število talentiranih in uglednih likovnih umetnikov oziroma umetnikov uporabne umetnosti na študij zaradi spoznavanja likovnega ustvarjanja v posameznih državah. Upravni odbor sklada »Moša Pijsade« je prav tako sklenil, da se imenuje posebna komisija za organiziranje trienala likovne umetnosti Jugoslavije, ki bo 29. novembra 1959. leta v Beogradu.

Posvet otorinolaringologov

REKA, 25. sept. (Tanjug) — Na medicinski fakulteti na Reki se je danes začelo posvetovanje otorinolaringologov Hrvatske in Slovenije, na katerem razpravljajo o najnovejših raziskavanjih obolenj sluzokožnih organov za dihanje. Posvetovanju prisostvujejo tudi zastopniki iz drugih republik.

Na posvetovanju so imeli referate tudi zagrebški otorinolaringologi: docenta dr. Zvonimir Kraina in dr. Branislav Fenič ter prof. dr. Branislav Gušić. Poleg teh je bilo tudi več koreferatov, izmed katerih se nekateri bavijo z negativnim vplivom industrializacije na zdravje delavcev, zlasti na sluzokožne organe za dihanje. Zato so predlagali, naj na tem posvetovanju sprejmejo priporočila za izvajanje določenih zaščitnih ukrepov v nekaterih industrijah.

Revizija kazenskega zakonika

Izpremenjene bodo predvsem določbe, ki se tičejo kaznivih prestopkov v gospodarstvu

Beograd, 24. sept. (Tanjug) Komisija za revizijo kazenskega zakonika ki jo je leta 1955 imenovala zvezna ljudska skupščina, je končala svoje delo. Njena glavna naloga je bila prilagoditi kazenski zakonik izpremembam, ki so nastale v naši državi vzporedno z razvojem samouprave in družbenih odnosov.

Kazenski zakonik je bil sprejet že l. 1951, ko so bili v naši državi ustanovljeni prvi delavski sveti. V tem času se je začelo opuščanje administrativnega upravljanja v gospodarstvu in so dobili več svobode ekonomske zakonitosti. Zaradi tega je posebnega pomena revizija tistega dela kazenskega zakonika, ki govori o kazenskih prestopkih v gospodarstvu.

V izjavi sodelavcu Tanjuga je sekretar za pravosodno upravo pri zveznem izvršnem svetu Nikola Srzentić poudaril, da je veliko število predpisov v kazenskem zakoniku, ki se tičejo prestopkov v gospodarstvu, izgubilo danes svoj pomen zaradi izpremembe našega gospodarskega sistema. Zato je bila prva naloga komisije pri reviziji kazenskega zakonika, da iz njega izloči tista kazniva dejanja, ki so bila vnešena zaradi zaščite administrativnih ukrepov. Tako so bili na primer izločeni predpisi, ki se tičejo neizpolnjevanja obveznih dobav kmetijskih pridelkov, opuščanja polja, proizvodnje neuporabnih in slabih predmetov itd.

Važna naloga komisije je tudi bila precizirati nekatera kazniva dejanja, ki jih niso mogli točno določiti v času uveljavljanja kazenskega zakonika, pa se pogosto pojavljajo v naši

praksi. To velja n. pr. za nevestno poslovanje v gospodarstvu, izdajanje poslovnih tajnosti, nedovoljeno trgovanje, razne spekulacije in drugo. Vsa ta kazniva dejanja bodo še nadalje ostala v zakoniku, le v nekoliko izpremenjeni obliki. Izpremembe se v glavnem tičejo preciziranja teh kaznivih dejanj na podlagi rezultatov dosedanje prakse in realnih potreb za zaščito gospodarskega sistema.

Izpremembe in izpopolnitve kazenskega zakonika bodo obsegale kazniva dejanja, ki pomenijo v dosedanjih pogojih našega gospodarskega razvoja posebno nevarnost. Ta se pojavlja pri nas po prehodu na novi gospodarski sistem in se kaže v zelo različnih oblikah zlorabe. Določeno število prestopkov je povod osebo koristoljubje, nekaterim pa želja pridobiti korist za lokalno skupnost ali določeno gospodarsko organizacijo. Imamo tudi prestopke, ki so posledica slabega odnosa do družbene lastnine in se kažejo v nevestnem varovanju in uporabljanju družbenih sredstev, od tujevalju družbenih sredstev pod ceno, v čezmernem in lahkomiselnem zadovoljevanju, v sklepanju nesorazmernih obveznosti za gospodarske organizacije. Vsi ti prestopki, ki povzročajo ogromno škodo našemu gospodarstvu in prisilne likvidacije, bodo inkriminirani v novih predpisih. Pri tem bo treba upoštevati, da zakonski predpisi ne bodo omejevali koristnih pobud gospodarskih organizacij.

Načrt zakona o izpremembah in izpopolnitvah kazenskega zakonika določa med drugim tri kazniva dejanja, ki so posebne pomena za čuvanje družbenih sredstev. V prihodnje se bo kaznovalo vsako ustvarjanje in vzdrževanje nedovoljenih skladov, lažno prikazovanje dejstev po gospodarskih organizacijah zaradi zbiranja sredstev skupnosti, kakor tudi vsaka hujska zloraba pooblastil za koristoljubne namene.

Kaznovane bodo tudi odgovorne osebe, ki bodo s svojim nezakonitim delom povzročile prisilno likvidacijo gospodarske organizacije. Določba o tem je važna tudi zaradi tega, ker nastajajo zaradi prisilne likvidacije ene gospodarske organizacije motnje v stabilnosti drugih podjetij, ki nastopajo kot upniki.

Kaznovane bodo tudi odgovorne osebe, ki bodo s svojim nezakonitim delom povzročile prisilno likvidacijo gospodarske organizacije. Določba o tem je važna tudi zaradi tega, ker nastajajo zaradi prisilne likvidacije ene gospodarske organizacije motnje v stabilnosti drugih podjetij, ki nastopajo kot upniki.

Pri reviziji kazenskega zakonika so posvetili pozornost tudi zatiranju zelo škodljivega pojava, ki se kaže v tem, da se pri prisilni likvidaciji postavljajo poseben; upniki navadno lokalni, v ugodnejši položaj kakor drugi. Kaznovana bo odgovorna oseba, ki bo plačala, čeprav ve, da je njegova gospodarska organizacija nesposobna za plačilo in da je pred likvidacijo, določeno upnikom dolgove, jim priznala neresnične terjatve, sestavljala lažne pogodbe ali pa na drug način izigravala upnike.

Sekretar za pravosodno upravo Nikola Srzentić je poudaril,

da so pred izdelavo zakona o izpremembah in izpopolnitvah kazenskega zakonika pregledali prijave, ki so jih predložili inspekcijski organi, kakor tudi prijave, ki so bile predložene organom za notranje zadeve, sodiščem in javnim tožilstvom.

Skupaj s sodnimi sklepi so bile te prijave glavno gradivo, na podlagi katerega so analizirali kazenske prestopke in izločili primere, ki zaslužijo družbene sankcije. Pri tem so upoštevajli nekatere nove težnje in nove oblike gospodarske kriminala, ki se danes pojavlja v praksi in katerih razširjenje je treba onemogočiti.

Pred Tednom otroka

LJUBLJANA, 25. sept. Danes dopoldne je bila v Klubu ljudskih posancev seja republiškega pripravljalnega odbora za Teden otroka, ki jo je sklicala Zveza prijateljev mladine Slovenije. V odboru so predstavniki raznih društev, organizacij in ustanov, katerih delo je povezano z življenjem in delom otrok ter mladine.

Letošnji Teden otroka bo od 5. do 11. oktobra, potokeval pa bo v vseh republikah po enotnem programu. Otroci v stanovanjski skupnosti in podobni družini — to je geslo tega tedna, v katerem bodo skušali konkretno reševati te probleme in delo z otroki ter mladino.

Ze na razstavi »Družina in gospodinjstvo 1958« je Zveza prijateljev mladine Slovenije prikazala rešitve marsikaterega problema v teh okoliščinah, kakršne so. Dvorcišče čitalnice — to vse so oblike dela za izvensolsko izobraževanje ter dejavnost mladih ljudi na različnih področjih Organizirati vse to pa je v veliki meri vloga družbenih organizacij v stanovanjskih skupnostih. Poleg šole, ki je v stanovanjski skupnosti eden od važnih činiteljev, morajo pa po svojih močeh pomagati tudi starši sami.

Le prevečkrat srečujemo take pojave v vsakdanjem življenju, da nekdo pričakuje od drugih pomoči, sam pa pri rešitvi nekega problema ne sodeluje. V stanovanjski skupnosti pa so prav starši tisti, ki bodo lahko pripomogli z lastnim sodelovanjem k rešitvi prenekaterega problema.

Letos bo imel Teden otroka torej predvsem delovni značaj. V njegovem okviru bo tudi dvodnevno posvetovanje o nekaterih oblikah pomoči družini v stanovanjski skupnosti, na katerem bo sodelovalo okrog 200 udeležencev.

V. K.

Bled je obiskalo nad 41.000 gostov

Bled, 25. sept. — Na Bledu se je sinoči sestel aktiv komunistov gostinskih in turističnih delavcev. Posvetovanja sta se udeležila tudi ukrajni sekretar Zveze komunistov Franc Popit in predsednik gorenske turistične podzveze Dušan Horjak. Razpravljali so o rezultatih letošnje turistične sezone na Bledu, o pomankljivostih ter o pripravi za zimsko in prihodnje poletno sezono. Iz poročil na tem sestanku je razvidno, da je bila letošnja turistična sezona na Bledu rekordna, saj je obiskalo Bled na 41 tisoč gostov, ki so imeli 166.517 nočnin. Te številke presegajo vse dosedanje sezone na Bledu. Tov. Popit in tov. Horjak sta poudarila, da je Bled v letošnji turistični sezoni dosegel lep napredek da pa je bilo še vedno nekaj pomankljivosti, ki jih bo treba v prihodnji sezoni odpraviti. To velja predvsem za strešno službo, za vodovod in grajsko kopalnico. Oba sta tudi poudarila, da bo treba čimprej izdelati program za zimsko in prihodnje poletno sezono. Razpravljali so tudi o ureditvi tarifne politike v gostinstvu. Končno so sklenili, da bodo v najkrajšem času izdelali točno analizo letošnje sezone ter o tem razpravljali na razširjenih sestankih Zveze komunistov in SZDL.

B. B.

Diplomatske kronike

BEograd, 25. sept. (Tanjug) — Z ukazom predsednika republike je bil jugoslovanski veleposlanik v Indiji Dušan Kveder imenovan tudi za izrednega poslanika in opolnoomočenega ministra Jugoslavije na Cejlonu in v Afrikanistanu s stalnim sedežem v New Delhiju.

ZBIRAJMO SADJE!

Letos je v vsej Sloveniji sadje zelo dobro obrodilo. V mestih in industrijskih krajih pa so jabolka še vedno draga. Mnogo otrok jih nima na izbiri.

Zato poziva Zveza prijateljev mladine Slovenije in Glavni odbor Rdečega križa Slovenije vse pionirje in podmladkarje iz krajev, kjer je sadje dobro obrodilo: **ZBIRAJTE SADJE IN GA POSILJAJTE SOLAM V MESTIH IN INDUSTRIJSKIH CENTRIH!**

To sadje bodo otroci dobili pri svojih malicah. Pionirji iz mest in industrijskih krajev, pišite svojim sovratnikom iz dežele!

ODDOLŽITE SE JIM S KNJIGAMI, Z IGRACAMI IN Z RAZNIMI ŠOLSKIMI POTREBŠČINAMI!
Pionirski starejšinski sveti, šolski odbori, poverjeniki Podmladka, upraviteljsva sol in učiteljski zbori!

Razložite otrokom velik pomen te akcije! Pomagajte pri izbiri embalaže in pri odpošiljanju sadja!

UTRJUJTE VEZI, KI SE BODO SPLETLE MED MESTNIMI IN PODEŽELSKIMI OTROKI!

Pred kongresom fizične kulture

Priporočilo Sveta za prosveto in kulturo pri zveznem izvršnem svetu

BEograd, 25. sept. (Tanjug) Svet za prosveto in kulturo pri zveznem izvršnem svetu je priporočil republikim svetom za prosveto in kulturo primerne akcije pred kongresom in med kongresom fizične kulture.

Priporočila se, naj se v prvi polovici oktobra v okviru rednih pismenih nalog iz materinskega jezika obdelajo v višjih razredih osemletnih šol, gimnazij, učiteljskih in strokovnih šol teme: »Kaj pričakujemo od fizične kulture«, »Sport v šolah in «Moji najljubši športovi v fizkulturi». Učenci, ki bodo najbolje obdelali te teme, bodo prejeli kot nagrado fizkulturne pripomočke. Iz vsake šole bodo poslali po tri najboljše dela občinskemu svetu za solstvo, ki bo nagradil tri najboljše naloge in jih priporočil republikemu svetu za solstvo za nadaljnjo udeležbo v natečaju.

Gimnazije in strokovne šole bodo poslale izbrana dela okrajnemu svetu za solstvo. V prvi polovici oktobra naj v solah organizirajo tudi množična tekmovalna učencev v jesenskem krosu, izlete in druge akcije. V dneih kongresa 16., 17. in 18. oktobra bodo seje šolskih odborov, na katerih bodo razpravljali o napredku fizkulturnega pouka. Priredbe naj se tudi roditeljski sestanki in skupno s starši sestavi skupen akcijski plan za širšo aktivnost učencev na raznih področjih fizične kulture. Pismo priporočila tudi ureditve šolskih dvorišč, vrtov, igrišč in telovadnic.

Najvišje odkupne cene za jabolka in krompir

Beograd, 25. sept. (Tanjug) Zastopniki Zveze trgovinskih zbornic, Zvezne industrijske zbornice, Zveze kmetijskogozdarskih zbornic in Glavne združine zveze Jugoslavije so se danes dogovorili o najvišjih cenah, po katerih bodo gospodarske organizacije odkupovale od kmetijskih in združinskih proizvajalnih organizacij jabolka in krompir.

Po tem dogovoru se bodo najvišje odkupne cene za vinskosortna jabolka ekstra, I.

in II. razreda gibale od 20 do 37 din, za kvalitetna od 15 do 26 din in za navadne vrste jabolka I., II. in III. razreda od 10 do 22 din za kilogram.

Odkupne cene za krompir dobre kakovosti bodo do 12 din, za II. vrste, razen za krompir za industrijsko predelavo na do 9 din za kg.

Na sestanku so tudi določili najvišje odkupno ceno za vinski mošt na podlagi že dogovorjenih cen za vino.

Naraščajoči pomen samofinanciranja

Ko so nekatere panoge gospodarstva lansko leto začele poslovanje s skladi lastnih obratnih sredstev, je bil v določenem smislu napravljen uvod v nov način financiranja našega gospodarstva. Bistvo te spremembe je v tem, da je praktično ukinjen centralni sklad obratnih sredstev pri NB, iz katerega so bile v obliki kratkoročnih kreditov financirane vse potrebe reprodukcijskega procesa. V sistemu enotne banke je centralni fond obratnih sredstev imel svoj določeni smisel, toda s postopnim uresničevanjem principa delavskega samoupravljanja, je ta centralistični sistem dodeljevanja obratnih sredstev časoma postal ovira hitrejšega razvoja proizvajalnih sil, zlasti ko je splošni vzpon gospodarstva zahteval bolj gibke in finejšje finančne prijeme.

Prvi korak k boljšemu načinu dodeljevanja kreditov, se pravi k realnejšemu ocenjevanju dejanskih potreb gospodarskih organizacij po denarnih sredstvih, je bil storjen z decentralizacijo bančnega sistema. Neposrednejši stiki lokalnih in specialnih bank z gospodarstvom so v bistvu pripomogli k sprostitvi dotodanjega neelastičnega in deloma tudi avtomatičnega sistema

kreditiranja tekočih potreb gospodarstva. Toda glede na odvisnost lokalnih in specialnih bank od kreditnih virov Narodne banke, ta organizacijska sprememba sama po sebi še ni mogla priti do polne veljave. Da bi se še bolj sprostile ustvarjalne možnosti načel samoupravljanja, oziroma, da bi se še bolj razvila samoiniciativnost delavskih kolektivov, je moral biti storjen še en korak na poti k izpopolnitvi gospodarskega sistema. Upravljanju z osnovnimi sredstvi v okviru veljavnih predpisov, se je moralo pridružiti še upravljanje z obratnimi sredstvi, brez katerih si ni mogoče zamisliti rednega poslovanja gospodarskih organizacij. Ustanovljeni so bili skladi lastnih obratnih sredstev, s katerimi kolektivi razpolagajo po lastnem preudarku. Ta nova pravila razpolaganja, ki predstavljajo nov člen v uresničevanju samoupravljanja, je postala osnova bodočega sistema samofinanciranja.

Ni dvoma, da se bo daljnosežnost te spremembe v financiranju materialne strani reprodukcijskega procesa pokazala šele v teku prihodnjih let, zlasti ko bodo gospodarske organizacije skozi tekočo akumulacijo prihajale do vse več-

jih sredstev, in ko bodo lahko izločale vse večji del teh sredstev v svoje sklade obratnih sredstev. — Ta proces se bo paralelno s krepitvijo finančne samostojnosti gospodarskih organizacij izpopolnjeval tudi sistem delitve dohodkov. Vse te povoljne perspektive pa ne bodo dejansko izkoriščene, če gospodarske organizacije ne bodo usmerjale svoja sredstva v sklade obratnih sredstev. V tem primeru bo ostala neizkoriščena tudi izredna prilika za stabilizacijo finančnega poslovanja slehernega podjetja, pa tudi gospodarstva kot celote. Na drugi strani pa bo nenehen porast kreditnega volumna ogrožal napore predstavniških organov v vsklajevanju splošnih poropcev ponudbe in povpraševanja. Pri tem ne gre pozabiti, da je — glede na povprečni koeficient obračanja celotne gnete obratnih sredstev — ena tretjina denarno sposobnega povpraševanja posledica izposojenega denarja, kar je v primerjavi z drugimi državami izredno visok emisijski rezultat.

Ravno tako se ne sme zglubljati iz vida, da uvažanje skladov lastnih obratnih sredstev ni samo izrednega pomena za mikroekonomski organizem, se

prav za ekonomiko vsake posamezne gospodarske organizacije kot osnovne gospodarske enote, temveč tudi za gospodarstvo v najširšem smislu, prav posebno pa se za uspešno uresničevanje stabilnih odnosov v gospodarstvu. Ob ustanovitvi skladov lastnih obratnih sredstev v skupni vsoti približno 350 milijard dinarjev je bil za isto vsoto zmanjšan volumen kratkoročnih kreditov, kar je znatno razbremenilo kreditno bilanco. — Seveda, ta knjigovodstvena operacija sama po sebi še ni predstavljala nikakršnega ekonomskega preobrata v dotodanjem načinu poslovanja gospodarskih organizacij. Toda z njim je bilo ustvarjeno novo izhodišče za finančno osamosvojitve slehernega podjetja, ob istočasnem nastajanju nove vmeti za vodenje kreditne politike, kar predstavlja obogatitev gospodarske politike na sploh. Ze iz ugotovitve teh dejstev izhajata dve važni posledici. Eno se tiče gospodarskih organizacij, druga pa bančnega aparata. Če namreč gospodarske organizacije ne bodo pravilno dojele daljnosežnost nastalih sprememb, in sodeč po dosedanjih podatkih o višini sredstev izločenih v tem letu v skladi lastnih obratnih sredstev, še ni mogoče govoriti o nekem večjem uspehu, potem bo prehod na sistem samofinanciranja zelo otežkočen. Če bo zgodilo zlasti tedaj, če bo prevladala želja za gospodarsko neopravičeno denarno likvidnostjo, ki se je dosedaj

kazala v pretirano visokih dobroumetjih na ziro računih. Seveda, pretelko je se premalno časa, da bi obnavljanje gospodarskih organizacij pri razporeditvi njihovih sredstev lahko obeležili kot izraz nezadostne odločnosti in sprejemanju očitvno koristne novosti. V posameznih primerih gre mogoče za opreznost, ki je svojstvena ravno gospodarsko razgledanim krogom. Toda isto tako ni mogoče prezreti dejstva, da se posamezne gospodarske organizacije v fazi splošne borbe za stabilizacijo gospodarstva na višji ravni odkreajo odgovornosti proti skupnosti. To je toliko manj razumljivo, če pomislimo, da bodo gospodarske organizacije od krepitve skladov lastnih obratnih sredstev imele le korist. — Pri tem je še treba opozoriti na dejstvo, da bo tudi popolno vsklajevanje gospodarjenja z novimi možnostmi samofinanciranja samo ena številnih komponent stabilizacije in da bodo v bližnji ali daljnji bodočnosti prišli na dan novi problemi, ki bodo vprav posledica uspešnega samofinanciranja. V nekaterih državah, kjer je samofinanciranje doseglo visoko stopnjo, kot n. pr. v skandinavskih državah, so po določenem preseganju odstotka samofinanciranja (65 odstotkov) opazili nekatere nevesččnosti. Pokazalo se je namreč, da prevelika akumulacija sredstev v podjetjih zmanjšuje možnost kreditiranja mladih, oziroma novih podjetij, ker se zadrževanjem sredstev za

lastne potrebe atomizira kreditni potencial gospodarstva kot celote. Toda to velja zankrat samo za skandinavske in še nekatere zahodnoevropske države. V naših pogojih prehoda iz manj razvitega v bolj razvito gospodarstvo se za daljšo dobo let ni batj pretiranega naraščanja lastnih sredstev. Ogrorna večina gospodarskih organizacij je šele na začetku svojega materialnega vzpona. Da bi pa tudi naša podjetja bila finančno pripravljena na vsako eventualnost, bodisi zaradi izrednih potreb za gospodarsko upravičenim povečanjem tekočega poslovanja, ali pa zaradi kritja brez krivide iz zvanjih izgub, si ne moremo zamisliti boljše materialne osnove kot je ustrezna razdelitev akumuliranih sredstev na posamezne sklade, predvsem pa na sklad lastnih obratnih sredstev. Ni treba posebej dokazovati, da so mnoge gospodarske organizacije se daleč od preobilice sredstev in da je opozarjanje na realne možnosti samofinanciranja le pravočasen poizkus dojemanja in ocenjevanja nove finančne vmeti, ki lahko sproži plodnostno usmerjanje zaenkrat nezadosti izkoriščenih sredstev. Nikakor ne gre prezreti dejstva, da so gospodarske organizacije po lanskih ukrepih o izkoriščanju amortizacijskih in drugih sredstev že na pragu široko zasnovane samofinanciranja in da se skupna vsota, s katero gospodarske organizacije razpolagajo na osnovi teh ukrepov, pri- bližuje 50 milijardam dinarjev.

Ce je bila torej v tem obdobju vložena v sklade lastnih sredstev dosti manjša vsota, potem je to znak, da se podjetja še niso prilagodila novemu načinu financiranja. To dokazuje tudi 100 milijard dinarjev novih kratkoročnih kreditov v teku tega leta, tako da je celotni kreditni volumen dosegel izredno visoko nivo, ki je daleč nad 800 milijard dinarjev, medtem ko skladi lastnih sredstev znašajo komaj 390 milijard. Verjetno bi obratni odnos bolj ustrezal interesom našega gospodarstva, ki ustvarja povprečni narodni dohodek približno 1700 do 1800 milijard dinarjev. V takih pogojih finančnega razvoja je seveda vloga bančnega sistema, zlasti pa Narodne banke, izredno pomembna in bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi v katerem koli smislu podcenjevali odgovornost, ki leži na organih kreditnega aparata. Le-ta stopa v obdobje zelo kompleksnih nalog, ki bodo v enaki meri zahtevale poglobljeni smisel za pravilno izvajanje splošnih smernic gospodarske politike in bolj tenkočutno prisluskovanje utripanju našega gospodarstva. Linearno odobravanje kreditov naj bo stvar preteklosti, na njegovo mesto pa naj stopi skrbno ocenjevanje vsakega posameznega zahtevka za novimi krediti, da ne bi lokalna ali kakšna druga ozkogrudnost ali pa neopravičena opreznost zavrla sklade vzpon posameznih gospodarskih panog pa tudi gospodarstva kot celote.

Marjan Kršinar

Ob robu...

V zadnjih dneh je prišlo v trnovem in zapletenem problemu Cipra do nenadnega dramatičnega obrata, če že ne preobrata. V razgovoru s predsednikom britanske laburistične stranke Barbaro Castle je voditelj ciprskih Grkov nadškof Makarios dejal, da ne utraja več pri enostopi ali priključitvi Cipra h Grčiji, ampak da bi prišlo v neodvisnost otoka, celo v okviru Britanske skupnosti narodov - Commonwealtha.

To se je zgodilo v času, ko je generalni sekretar Atlantskega pakta Spaak prihital v Atene, ker je zaslužil hudo nevarnost za pakt, in v času, ko se Britanci pripravljajo, da bi začeli s prvimi koraki izvajati svoj načrt o Cipru. Britanski načrt je Grčija zavrnila, ker vidi v njem možnost, da se Turčija usidra na otoku in se potemtakem izpolni turški sen o razdelitvi otoka. Turčija pa je prav iz tega razloga načrt z nekaterimi pomisleki sprejela.

Grki so torej prepričani, da bo britanski načrt, če bi ga izvedli, naposled privedel do delitve otoka. Delitev otoka pa do turške nadvlade po vsem otoku.

S tem da je nadškof Makarios opustil načelo samoodločbe Cipranov, zakaj pa načelo so dolej zmeraj istovetili s pravico otročar, da se priključijo matični državi Grčiji. Samo izredna nujna, v zadnjem hipu preprečiti izvajanje britanskega načrta za Cipr, lahko poganjajo ta Makariosov korak, če upoštevamo, da je bilo vse dolej načelo samoodločbe vogalni kamen njegove politike.

Član ciprski etnarhije izprisanos in grška opozicija doma sta obsodila Makariosov predlog, ker je z njim opustil načelo samoodločbe. Hkrati opozicija dolži vlado, da je ona to skuhala, da bi še z zadnje koncepcije ubila dve muhi na en mah: rešila ciprsko vprašanje in obrzala Grčijo v Atlantskem paktu. Po Atenskem govorilu, da je namreč Grčija izpala za vsa sredstva razen izstopa iz NATO.

Iz Londona pa prihaja novica o trmitem vztrajanju britanske vlade pri sedanjem načrtu za Cipr. Manchester Guardian piše, da je prišli Makarios prepoznal s svojimi predlogom. »Kdo bo zdaj odstranil turško vlačo iz spora je gotovo, da se ne bo protovoljno umaknila na etnarhov poziv?« se sprašuje ta britanski časopis. Pri tem pozicija pripominja, da pa je britanska vlada praktično to storila z Grčijo, ko ji je ostavila nesprejemljive pogoje. Težava je pač v tem - gledano z britanske strani - da je britanska diplomacija sama spravila Turčijo na otok in da je Turčija možnošča izmed obeh pretendentov.

Če bo Grčija izstopila iz NATO ali ne, je seveda popolnoma njena notranja zadeva. Res na je, da Grčija v tej organizaciji ni našla skoraj nobene aspiacije in interese. Ciprski problem pa bo staj kot prej ostal nerešen. Sodobna diplomacija ga je spremenila v labirint, v primeru s katerim legendarni Minotavrov labirint s Kreta široka, ravna cesta.

PROF. SNUDERL:

V Mongoliji

Prizadevanju, da bi ta velika dežela s tako majhnim številom prebivalstva kar najhitreje in kar najbolj temeljito poslopila in razvila svoje gospodarstvo, služil tudi selet pred letom ustanovljen inštitut za kmetijstvo. Direktor tov. Zanjabta nama je pripovedoval, da se v inštitutu izvršilo znanstvena dela s področja kmetijstva. Trenutno imajo 30 važnih problemov, ki jih morajo preizkusiti in izvršiti ter nad 400 znanstvenih del za predelavo. Ti problemi se nanašajo zlasti na izboljšanje dela pri živinoreji in posepevanju produktivnosti živinskih proizvodov. To jim je posepevanje naročil XIII. kongres KPM.

Inštitut ima zootehnično, veterinarsko in agronomsko fakulteto s 550 študenti in 80 učnega osebja. Imajo postajo za žitarice in drugo za sadjarstvo. Veliko poskusno zemljišče služi študentom za študij. Inštitut ima deset kateder in štiri laboratorije. Študenti dobivajo od države štipendije od 225 do 300 torgov in živijo v študentskih domovih. Veliko skrb posepečaj veterinarstvu, kar je naravno če je živine tridesetkrat toliko kot vseh prebivalcev skupaj. Dosej je absolviralo na tem zavodu 230 veterinarjev. Vendar se nimajo poliklinike za živali. Živinsko kugo so odpravili, imajo pa še svinsko kugo. Najpogostejše bolezni so

Za »božjem bankirjem« še POA

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

RIM, 25 sept. (Po telefonu.) Afera »božjega bankirja« Giuffreja je danes prerasla v okvir domalitične skandalistike in postala politični problem: ob 4. popoldne sta namreč ministra Pretti in Andreotti začela pred parlamentom odgovarjati na vprašanja poslancev.

Vzporedno s afero Giuffreja je odprl skandal POA, ki bo - kot vse kaže - tudi prišel v parlamentarno avlo. Ze pred letom so levčarski listi opozarjali na nenormalno poslovanje te dobrodelne organizacije. Če so bile ugotovite takrat morda še nekoliko »meglene«, so dobile sedaj konkretne oblike.

POA (Pontificia Opera di Assistenza) je vatikanska dobrodelna ustanova, ki jo vodi monsignor Baldelli, duhovni pokrovitelj desnice v Katoliški akciji. POA je tudi lastnik polovice delnic novinarske agencije DIES; drugo polovico nadzoruje bivši zunanji minister Peila. Kot pove že ime, je namen organizacije pomagati ubogim. Del sredstev črpa iz vatikanskih fondov, večji del pa ji daje na razpolago italijanska vlada in različne dobrodelne ustanove v svetu. Skratka, POA ima v Italiji nekaj monopol na dobro-

delnost. Ona da moralno težo in avtoriteto, za katero stoji Vatikan in v skrajni konsekvenci Sveti oče, drugi dajo pa sredstva, brez katerih je dobrodelnost samo prazna fraza.

Zato je POA prejela iz ameriških pošiljk moko, maslo, sladkor itd., na katerih je izrecno pisalo »prepevano prodajati ali zamenjajati«. Polovico proizvodnih stroškov je plačala Amerika, polovico pa italijanska vlada. Mimo tega so bile pošiljke, ki so se sukale v vrednosti med 20 in 35 milijonov dolarjev, oproščene carine, dphodinskega davka IGE in drugih davkov. Naloga POA je torej bila, tako s stališča darovalca kot s stališča italijanske države, brezplačno razdeljevati prispelo pošiljke med najbolj potrebnimi.

Glasilo KPI »Unità« je tudi o poslovanju POA objavilo nad vse zanimive podatke. POA je del pošiljk iz Amerike uporabila »Osservatore Romano« je v ponedeljek odgovoril na »klevetes, ne pa na obožbe. Nasprotno, priznal je njih resničnost. »Del pošiljk je bil res spremenjen v denar, s privoljenjem darovalcev, denar pa je bil uporabljen v plemenite namene,« piše vatikansko glasilo in grozi, da bo v skladu s obstoječimi pogodbami cerkev mobilizirala Katoliško akcijo, če vlada ne bo zaščitila ugleda papeža, to je ugleda ob katerega se ni nihče spotaknil.

Tisk skrajne levice (KPI, PSD, republikanske stranke in socialni demokrati ter celo ekonomske desnice, kot je rimski »Tempo«, je ob vatikanskem odgovoru postavil naslednja vprašanja: kdo je dovolil prodajo blaga, ki ga je darovalo ameriško ljudstvo, kdo je dovolil zaobiti zakonske predpise italijanske republike; kako to, da vatikansko glasilo v svojem odgovoru popolnoma ignorira italijansko državo? To je v skromnih besedah srž afere POA. Kot kronisti moramo dodati, da so komunistični

italijanske udeležence v imenu vseh jugoslovanskih otroških zdravnikov. Večina razprave na kongresu je bila posvečena političnosti. Kongres je večkrat zaključil med drugim s priporočilom o potrebi in nujnosti cepiljenja otrok s Salkovim cepivom.

V ponedeljek se bo v pokrajinskem svetu nadaljevala razprava o načrtu posebnega statuta za deželo Furlanija - Julijska krajina. Na zadnji seji sveta je svetovalec KPI kritiziral, da načrt ne vsebuje skoraj ničesar glede zaščite slovenske manjšine.

Objavljeni so bili uradni podatki o obsejnem prometu v avgustu. Iz njih je razvidno, da se je podvojilo število italijanskih državljanov, ki obiskujejo jugoslovanski obmejni pas.

TELEGRAMI

NEW YORK - Turški zunanji minister Zorlu je odpotoval iz New Yorka v Ankaru. Izjavil je, da je za Turčijo najvažnejše vprašanje Cipra, ki ga morajo rešiti Zdrženi narodi. Za to razpravo se bo vrnil v New York.

SCARBOROUGH - Voditelj laburistične stranke so na neuradnem sestanku sklenili pozvati vlado, da s kazenskim zakonom prepove javno rasno problemu.

NEW DELHI - Indijski minister za rudarstvo in petrolej Malidija je odpotoval na obisk v Sovjetsko zvezo. Obiskal bo tudi Poljsko, Romunijo in Svico.

MADRID - V špansko enklavo Ifni, v španskem Maroku bodo kot okrepitev poslali bataljon španskih padalcev.

COLOMBO - Vlada je sporočila, da bo izredno stanje, ki je bilo uvedeno maja, podaljšano, da se ne bi ponovili neredi, ki so nastali zaradi zahteve po izenačenju tamisjega in uradnega sinhaeskega jezika.

BONN - Britanski premier Macmillan bo 8. oktobra prišel na dvodnevni uradni obisk v Zahodno Nemčijo. Spremljal ga bo Selwyn Lloyd.

DAKA - Tu so aretirali 12 članov vzhodnopakistanske pokrajinske skupščine, ki so oboženi, da so napadli podpredsednika skupščine Saeda Alija in ga hoteli ubiti.

AMAN - Britanski vojaški predstavnik je izjavil, da bo do konca meseca jasen položaj glede umika ali bodoče razmešitve britanskih čet v Jordanijo. Dejal je, da ni nobene zveze med umikom britanskih čet iz Jordanije in ameriških iz Libanona. Vendar pa bi bilo dobro, če bi bile umaknjene istočasno.

BONN - Predstavnik zahodnonemške obzračne ministrstva je izjavil, da bodo zahodnonemške čete postopoma prevzemale obrambo poseameznih področij od ameriške vojske. To naj bi bila logična posledica ustanovitve zahodnonemške vojske.

slavijo. Mendu so oni čutili kakor midva, da naj razlike o ideološkem pojmovanju ne preprečujejo prijateljstva, če vlada resnicoljubnost in poštenost na obeh straneh.

predvolilni kampanji kot sredstvo za izvajanje pritiska na dolčen krog volivcev, v prid popolnoma določeni skupini kandidatur na krščansko demokratski listi. (To so mi potrdili tudi očitvidci.) Za okroglo pol milijona stotov vrec z napisom »Prepevane prodajati ali zamenjajati« pa se je znašlo v nekaterih podjetjih za promet z mlevskimi pridelki, od tu pa je vodila njihova pot na italijansko tržišče. Podjetja, preko katerih je šel ta promet, so posredno ali neposredno pod nadzorstvom Katoliške cerkve. Enega izmed njih - Molini Biondi - je n. pr. juridični lastnik Marcantonio Paccelli, nečak papeža Pia XII.

Skandal je torej dvovalenten: POA je zlorabila zaupanje darovalcev, ker je prodajala blago, ki bi moralo biti podarjeno. S stališča Italije pa je ogoljufala državne organe, ker ni plačala carine in davka, ker je na vlado prevajala polovico stroškov za prevoz in ker je s prodajo blaga, ki je ni stalo nič centezima, napravila zmedo na domačem tržišču. Poleg tega je POA postopoma spravila pod svoje nadzorstvo podjetja, ki so prišla zaradi take »konkurence« v krizo.

Te ugotovitve so globoko odjeknile v javnosti. Povzeli so jih republikanci in tudi socialni demokrati, ki so sicer vlada stranka.

»Osservatore Romano« je v ponedeljek odgovoril na »klevetes, ne pa na obožbe. Nasprotno, priznal je njih resničnost. »Del pošiljk je bil res spremenjen v denar, s privoljenjem darovalcev, denar pa je bil uporabljen v plemenite namene,« piše vatikansko glasilo in grozi, da bo v skladu s obstoječimi pogodbami cerkev mobilizirala Katoliško akcijo, če vlada ne bo zaščitila ugleda papeža, to je ugleda ob katerega se ni nihče spotaknil.

Tisk skrajne levice (KPI, PSD, republikanske stranke in socialni demokrati ter celo ekonomske desnice, kot je rimski »Tempo«, je ob vatikanskem odgovoru postavil naslednja vprašanja: kdo je dovolil prodajo blaga, ki ga je darovalo ameriško ljudstvo, kdo je dovolil zaobiti zakonske predpise italijanske republike; kako to, da vatikansko glasilo v svojem odgovoru popolnoma ignorira italijansko državo? To je v skromnih besedah srž afere POA. Kot kronisti moramo dodati, da so komunistični

poslanci se zahtevali, naj o tej razpravi parlament, ameriški ambasador Zellerbach, ki so ga socialni demokrati preko redakcije »Giustizia« osebno opozorili na čudna pona ameriških darov. pa je obiskal včeraj Fanfanija.

Razumljivo je, da se v senci take afere porode najrazličnejše politične kombinacije in ugibanja. V ozadju obeh afer - Giuffreja in POA - vidijo nekateri tudi prikrit nasmešek zadovoljstva Fanfanija. Leta, da hoče »s skandali, ki jih odkrivajo drugi, nevtralizirati svoje politične nasprotnike v stranki, to je krščansko demokratsko desnico.

O teh kombinacijah in ugibanjih bomo poročali jutri.

M. Suštar

Figl v Washingtonu

Washington, 25. sept. (AP). Avstrijski zunanji minister Figl je prišel sinoči iz New Yorka v Washington, kjer se bo pogovarjal z zunanjim ministrom Dullesom in drugim visokimi ameriškim funkcionarji. Uradni zastopnik ZDA so izjavili, da se bo minister Figl pogovarjal v Washingtonu v glavnem o splošnem položaju po svetu in tudi o krizi na Daljnem vzhodu.

Nova vlada v Bejrutu

Premier Rašid Karama je izjavil, da upa, da se bodo ameriške čete umaknile do konca oktobra

BEJRUT, 25. sept. (Reuter). Libanonski predsednik Fuad Schab je sinoči objavil dekret o ustanovitvi nove vlade, ki ji je na čelu eden od upornikov voditelj, 37-letni Rašid Karama. Predsednik Karama je obdržal zase tudi obrambno in notranje ministrstvo.

Minister za zunanje zadeve je Filip Takla, minister za delo in pravosodje Josef Soda, minister za gospodarstvo in informacije Charles Helou, minister za pravoštvo in zdravstvo Hamad Safiedin, minister za finance Rafik Naža, minister za kmetijstvo, pošto in telegraf Faud Nazar, minister za javna dela, promet in planiranje Farid Brad. Od članov nove vlade so bili samo trije ministri v prejšnjih vladah, in sicer premier Karama, zunanji minister Takla in minister za gospodarstvo in informacije Helou.

Nov predsednik libanonske vlade Rašid Karama je danes izrazil upanje, da se bodo ameriške čete do konca oktobra umaknile iz Libanona. Dodal je, da je umik teh čet zelo pomemben za Libanon in da bo vlada o tem razpravljala na prvi seji. Premier Karama je poudaril, da sta predsednik ZDA Eisenhower in zunanji mi-

nister Dulles izjavila, da se bodo ameriške čete umaknile čim bo to zahtevala libanonska vlada. »Zato sem prepričan — je dejal Karama — da bodo ameriške čete v kratkem odšle.«

Dalje je novi premier izrazil prepričanje, da si vsi Libanonci želijo dobrih odnosov z Zdrženim arabsko republiko. Izrazil pa je tudi prepričanje, da bodo rešeni vsi problemi, ki obstajajo med Libanom in ZAR. Nato je sporočil, da bo v kratkem obiskal Kairo.

Ko je govoril o notranjih problemih, je predvidel, da bo jutri ukinjena policijska ura in odstranjene »barikade« v ulici.

Predstavnik falangistične organizacije pa je danes izjavil, da je nova libanonska vlada nesprejemljiva za falangiste, ker je naklonjena ZAR.

Novi ministrski svet je imel prvi sejo v rezidenci predsednika republike generala Sehaba. Nekateri člani vlade so dobili nalogo, da izdelajo vladno deklaracijo, ki bo prebrana v parlamentu.

Po vrsti incidentov in spopadov, pri katerih je padlo naj-

Prisega novega libanonskega predsednika generala Fuada Schaba

Nova vlada v Bejrutu

Premier Rašid Karama je izjavil, da upa, da se bodo ameriške čete umaknile do konca oktobra

BEJRUT, 25. sept. (Reuter). Libanonski predsednik Fuad Schab je sinoči objavil dekret o ustanovitvi nove vlade, ki ji je na čelu eden od upornikov voditelj, 37-letni Rašid Karama. Predsednik Karama je obdržal zase tudi obrambno in notranje ministrstvo.

Minister za zunanje zadeve je Filip Takla, minister za delo in pravosodje Josef Soda, minister za gospodarstvo in informacije Charles Helou, minister za pravoštvo in zdravstvo Hamad Safiedin, minister za finance Rafik Naža, minister za kmetijstvo, pošto in telegraf Faud Nazar, minister za javna dela, promet in planiranje Farid Brad. Od članov nove vlade so bili samo trije ministri v prejšnjih vladah, in sicer premier Karama, zunanji minister Takla in minister za gospodarstvo in informacije Helou.

Nov predsednik libanonske vlade Rašid Karama je danes izrazil upanje, da se bodo ameriške čete do konca oktobra umaknile iz Libanona. Dodal je, da je umik teh čet zelo pomemben za Libanon in da bo vlada o tem razpravljala na prvi seji. Premier Karama je poudaril, da sta predsednik ZDA Eisenhower in zunanji mi-

nister Dulles izjavila, da se bodo ameriške čete umaknile čim bo to zahtevala libanonska vlada. »Zato sem prepričan — je dejal Karama — da bodo ameriške čete v kratkem odšle.«

Dalje je novi premier izrazil prepričanje, da si vsi Libanonci želijo dobrih odnosov z Zdrženim arabsko republiko. Izrazil pa je tudi prepričanje, da bodo rešeni vsi problemi, ki obstajajo med Libanom in ZAR. Nato je sporočil, da bo v kratkem obiskal Kairo.

Ko je govoril o notranjih problemih, je predvidel, da bo jutri ukinjena policijska ura in odstranjene »barikade« v ulici.

Predstavnik falangistične organizacije pa je danes izjavil, da je nova libanonska vlada nesprejemljiva za falangiste, ker je naklonjena ZAR.

Novi ministrski svet je imel prvi sejo v rezidenci predsednika republike generala Sehaba. Nekateri člani vlade so dobili nalogo, da izdelajo vladno deklaracijo, ki bo prebrana v parlamentu.

Po vrsti incidentov in spopadov, pri katerih je padlo naj-

manj 10 ljudi, je bila sinoči povernov totalna policijska ura. Avtomobil francoske veleposlaništva je bil zadet s strojničnim rafalom. Nekaj uslužbenec ambassade je bilo pri tem lažeramenih. Spopadi so se s pristasi bivšega predsednika Chamouna in opozicije.

Sinoči so prispeli v Libanon štirje kanadski oficirji, ki se bodo priključili skupini opazovalcev OZN. V začetku oktobra pa bo Kanada poslala v Libanon še 46 oficirjev in šest podoficirjev. Kanadski uradni predstavniki so sinoči izjavili v Ottavi, da bodo Zdrženi narodi zvišali število opazovalcev v Libanonu od sedanjih 300 na okrog 900.

State Department predlaga

Washington, 25. sept. (AFP). Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da so ZDA predlagale, naj bi bil jubilejni sestanek zunanjih ministrov držav članic Atlantskega pakta od 2. do 4. aprila 1959 v Washingtonu. Svet NATO je sprejel to ameriško povabilo. Sestanek ministrov za zunanje zadeve bo v okviru slovesnosti ob deseti obletnici ustanovitve Atlantskega pakta.

POKRAJINSKE VOLITVE V SEVERNI NEMČIJI

Bonn, 25. sept. (Tanjug). Skrajni severni pokrajini Zvezniške republike Schleswig-Holsteinu bodo v nedeljo volitve kot zaščiti pred nenadnim napadom. V skupnem uradnem sporočilu je dalje rečeno, da sta se oba ministra sporazumela, da obstaja potreba po vzdrževanju učinkovitih vojaških sil, oboroženih s sklasičnim in jedrskim orožjem. Govorila sta tudi o ukrepih za okrepitev sodelovanja med oboja državama, kar zadeva jedrsko orožje. Sporočilo ne omenja formoske krize, čeprav je bilo v neki prejšnji izjavi rečeno, da je bilo tudi o tem govorila na sestanku.

Nakup norveške ladje

Dubrovnik, 25. sept. (Tanjug). »Atlantska plova« iz Dubrovnika je povečala svoje brodoge z nakupom norveške ladje »Orn Jarl« s 1310 brt oziroma 1725 tonami nosilnosti. Kupljena ladja je dobila ime »Travnik«, prevzela pa jo bo v kratkem v francoski luki Ruan. Ladjo »Travnik« bodo uporabljali za prevoz posebnih tovorov, zlasti živine in drobnice na področju Sredozemlja.

PROF. SNUDERL:

V Mongoliji

Prizadevanju, da bi ta velika dežela s tako majhnim številom prebivalstva kar najhitreje in kar najbolj temeljito poslopila in razvila svoje gospodarstvo, služil tudi selet pred letom ustanovljen inštitut za kmetijstvo. Direktor tov. Zanjabta nama je pripovedoval, da se v inštitutu izvršilo znanstvena dela s področja kmetijstva. Trenutno imajo 30 važnih problemov, ki jih morajo preizkusiti in izvršiti ter nad 400 znanstvenih del za predelavo. Ti problemi se nanašajo zlasti na izboljšanje dela pri živinoreji in posepevanju produktivnosti živinskih proizvodov. To jim je posepevanje naročil XIII. kongres KPM.

Inštitut ima zootehnično, veterinarsko in agronomsko fakulteto s 550 študenti in 80 učnega osebja. Imajo postajo za žitarice in drugo za sadjarstvo. Veliko poskusno zemljišče služi študentom za študij. Inštitut ima deset kateder in štiri laboratorije. Študenti dobivajo od države štipendije od 225 do 300 torgov in živijo v študentskih domovih. Veliko skrb posepečaj veterinarstvu, kar je naravno če je živine tridesetkrat toliko kot vseh prebivalcev skupaj. Dosej je absolviralo na tem zavodu 230 veterinarjev. Vendar se nimajo poliklinike za živali. Živinsko kugo so odpravili, imajo pa še svinsko kugo. Najpogostejše bolezni so

Otvoritev gledališke sezone v Mariboru

»HLAPCI«

V soboto, 20. septembra, je mariborska Drama odprla sezono s Cankarjevimi Hlapci — izven abonmaja, pred slabo založeno dvorano. Režiser zelo zanimivo predstavo je bil Skrbinski, scenarist V. Molka, kostumograf Alenka Bartl-Serša, oba gosta. Skupaj s sceno se je režija slepe oddaljila od že ustaljenih načinov uprizorjanja, zelo močno je poudarjala simbolične elemente v igri in v začetku dodala še svojega. Tako, ko se zastor dvigne, »zavladala nad sceno v ozadju močena temna kupola nekako bešneških oblik, ki pa spominja tudi na staro avstrijsko policijsko čelado. Očitno naj z ostalimi elementi vred simbolizira cerkveno — fevdalno ozadje in vzdajanje stare Avstrije. Med igra in silhueta včasih krepkeje izstopa drugič blede, vrata z ne-realistično cerkveno stavbo v ozadju pa so vendarle resnična, položna, zgoraj prisekana trkot (kot da bi odprtina vodila v kakšno staroegiptovski grobnico). Scena se proti ozadju dviga, ob njej je v prvem dejanju zelo lahko konstruiran plot, v

rakteriziran kot pianec srednjih let, Komarjeva mladostna krivičnost se je izgubila skupaj z vsemi opaznimi karakterističnimi učiteljskega stanu. Učiteljskih značilnosti sploh zlepa ni bilo tudi pri ostalih, razen pri nadučitelju, ki ga je igral Jože Kovačič kot gost. Prav dober kot postava se je Kovačič vidno bolje počutil kot historično pravilno podani »gospod« pri mlzi, kakor kot neznačajni pomočnik reakcije. Blažev Hvasija je v značilnostih očitno skušal biti kar najbolj pravičen tolikokrat omenjeni »srni sukrija«. Predstavljal ni samo uradnika, ki si je pod svojo uradniško suknjo kljub vsemu ohranil nekaj razumne, mirne, tudi rezke moškosti, temveč tudi zamorenega človeka, kar seveda ni hvaležno za dobrega igralca, ki se je to pot mogel uveljaviti le v zelo rahlih odtentkih.

Lojzka Leontine Skrbinske je učinkovita prijeto z izrazito kultiviranim načinom govora, postavitev celote ji je zadržala značilnosti stanovske pripadnosti, pa tudi poteze preproste ljubeče žene, le toploča je ostala. V rahlem nasprotju s Cankarjevimi »na koncu koncev« nastopa več ona sama, temveč le njen glas kot priznava misel in simbol notranjega preobrata v Jermanu. (V tej kon-

Leontina Skrbinska kot Lojzka in Florjanec kot Jerman

Jankova) zaslužijo omembo Blaževa, posebno pa na novo aganzirana Grgurevičeva kot Kalandrovka in Višar v prav kratkem, pa lepo izdelanem prizoru kot Nace. V krčmi je zelo uspešno nastopala »masa«, ki jo je moral v Mariboru delno sestavljati operni zbor, delovala je brezhibno in zelo učinkovito. Učinkovita je bila tudi luč, ki je v določenih trenutkih

močno podčrtavala simboličen pomen besed. Vse to karakterizira režijo, kateri je prav mogoče dokazovati problematičnost, pa je držna, nova, zelo dognana in prav zanimiva ter bo prav gotovo šla med značilne poskuse mariborske Drame. Polemika o predstavi lahko dramati in njeni izvedbi samo koristi. BRANKO RUDOLF

Te dni gostuje v Jugoslaviji ameriški violonist Michael Rabin. Nastopi bo tudi v Ljubljani, kjer bo z orkestrom Slovenske filharmonije zaigral Beethovnovi violinski koncert.

drugem na levi knjižnica in nekaj stolov. Cesarjeva slika »vsi v zraku«, kot tudi nadučiteljski obesi križ »v zraku« pod ograjo. Kréma prav tako nima sten, temveč nerealno (pa ne močete) zveržena okna, Jermanovo sobo naznačujeta dve velikanski brunji kot strešna konstrukcija. V tem načinu uprizoritve izgubi individualna stvaritev igralca dokaj tehtnost, igralec postane bolj »nosilec simbola« in je zato hote približan bolj Cankarjevi mladosti in smert, kot zrelemu Cankarju. Brez dvoma smo zato videli bolj in manj realistične postave. V nekem nasprotju s sceno, močnejšo in historičizmom nasploje pa so kostumi (moški kakor ženski) dosledno prikazovali dobo pred nastankom drame.

Florjanec Jerman, kot postava zelo ustrezen, je v tej splošni zamisli nujno postal bolj silhueta kakor trodimenzionalna postava, realistične posameznosti vloge so zelo slabe. Igralec je bil močnejši v zadržanih zadnjih slikah, kakor pa v tresenih četrtega akta, v katerih so mu včasih konzonanti deklamatorično zatajili. V danji koncepciji je bila to dobro »izgrajena« vloga s poudarkom na dveh dimenzijah.

Skrbinskov župnik je seveda predstavljal vsoto in bistvo relike. V pikantnem nasprotju z grozečim scenjskim ozadjem, tudi v nasprotju z njegovo lastno, nekoliko grozljivo silhueto ob nastopanju, je ta župnik sicer oster, pa še malo ne pošasten, ne zastopnik gospodujoče cerkve, temveč sposoben in iskren, v bistvu celo blag človek, ki so ga razmere prisilile v vlogo hudega, pa ne malenkostnega tirana. Ob tej zamisli nobla na primer maksimalne vrednosti Cankarjeva opazka, da v konferenci sibi župnik vstane in seže Jermanu v roko. Prizor se raztegne na nekaj več očitnih sekund in gotovo simbolizira moč zdrave Jermanove misli, gotovo pa — poleg drugega — jemlje župniku tudi nekaj trodimenzionalne osti in špuntičnosti.

Gorniškov rutinirano odigrani Komar je bil zelo skrbno ka-

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

V KINU nam kažejo

»Streha«

Sele leta 1958 gledamo filmsko umetnino, ki sta jo ustvarila De Sica in Zavattini že 1956. leta in jo poslala v svet s produkcijsko znamko »Titanusa«. Škoda. Medtem smo morali prenesti tisoče metrov klavnih filmskih storij. Vmes je bilo le nekaj dobrih filmov. Med njimi »Umberto D«, sneman 1952. leta. Elcipa, ki ga je ustvarila, je ekipa velikih filmskih del: »Cudeža v Milanu« in mojstrovine »Tatovi kole«. Režiserska taktika je bila v rokah Vittoria de Sica, scenarist je napisal Cesare Zavattini, glasbo pa Alessandro Ciagnini. Tako smo predstavili tudi ekipo »Strehe«.

»Streha«

Črna mapa

»Črna mapa«

»Črna mapa«

Velikan in njegov čas

Velikan in njegov čas

Velikan in njegov čas

Pravkar izšlo

POMEMBEN DOKUMENT

SEDMI KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Številne roke bodo posegle po pomembni knjigi, ki jo je te dni izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, po zborniku dokumentov s VII. kongresa ZKJ. Okrog osrednjega dela knjige — Programa Zveze komunistov Jugoslavije, sprejetega na letošnjem ljubljanskem kongresu — je zbrano najpomembnejše gradivo kongresa: referat Josipa Broza-Tita »Naloge ZKJ v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične graditve Jugoslavije« ter njegov zaključni govor, referat Aleksandra Rankovića »O organizacijsko političnih nalogah ZKJ«, referat Edvarda Kardelja »Ob osnutku programa ZKJ«, poročilo Centralnega komiteja o delu ZKJ od VI. do VII. kongresa, Statut Zveze komunistov Jugoslavije, Resolucija in sklep VII. kongresa ter seznam članov novega Centralnega komiteja, Centralne revizijske komisije in Izvršnega komiteja CK ZKJ. Skoraj odveč je ponovno opozarjati na edinstveni pomen gradiva in na pomembnost izdaje, ki ga nudi širokim krogom bralcev v strnji, smotno urejeni obliki. Poudariti pa moramo študijski namen in pomen dela: Cankarjeva založba je izdala knjigo prav v času, ko so člani ZKJ sprejeli naloge, da čimbolj vestno preštudirajo gradivo VII. kongresa in tako se jasneje dojemajo njegov veliki zgodovinski in politični pomen. Prav tako pa bodo knjigo pozdravili tudi vsi drugi, ki si stojijo v dolžnost, da se do potankosti seznanijo s pomembnim mejnikom in kazipotom naše socialistične graditve.

NOV ZVEZEK POLITIČNE KNJIŽNICE

GOVOR PREDSEDNIKA TITA V LABINU OB ČLANKIH V »ZEN-ZI MIN BAO« IN MOSKOVSKI »PRAVDI«

Politična knjižnica Cankarjeve založbe je v svojem devetintridesetem zvezku bralecem posredovala odlično zvrstno in dokaze nepravilnosti ter nepoštenosti držav sprejela potek VII. kongresa ZKJ in novi Program ZKJ. To je predvsem govor predsednika Tita istrskim rudarjem v Labinu, ki je po svoji jednatosti in vsebinski pomembnosti vselej vreden ponovnega, študijskega branja. Odlična polemika s stvarnimi dokazi zavrača obtožbe giasila KP Kitajske »Zen Min Zi Bao« v članku »Moderni revizionizem je treba grajati«. Na zadnjih straneh brošure je ponatisen odgovor na članek moskovske »Pravde« o VII. kongresu ZKJ in o vprašanjih sodelovanja »Enotnost in strnjnost marksistično-leninističnih partij — poročilo za nadaljnje zmage svetovnega socialističnega sistema«, ki ga je natisnila Borba v mesecu maju. Ponatis v knjižni obliki nudi razširjene možnosti poglobljene zasledovanja polemike, ki se je ponekod razplamela ob VII. kongresu, in odločnega stališča, ki sta ga ob njej zavzela naše politično vodstvo in širša javnost. Brez dvoma bodo te možnosti slovenski bralci radi izkoristili.

POČASTITEV STOLETNIČE

FRAN LEVSTIK; MARTIN KRPAN — POPOTOVANJE

S študijsko izdajo dveh klasičnih Levstikovih literarnih oziroma literarno-teoretičnih in programskih tekstov je knjižna zbirka Mladinske knjige »Kondor« v svojem dvajsetem zvezku počastila stoletnico njegovega izida. S spremno besedo in opombami je podrobno obravnila oba teksta urednik zvezka Blaž Tomažević. Likovna priloga predstavlja komplet Smrekarjevih ilustracij za Martina Krpana iz leta 1917 — ilustracije, brez katerih si študijske in jubilejne izdaje Krpana skoraj zamisliti ne moremo. Novi zvezek »Kondorja« ne predstavlja le dostojne počastitve pomembne običajne, temveč uspešno bogati zbirko študijskih tekstov za naše dijake.

IZ NOVELISTIČNE ZAKLADNICE

GUY DE MAUPASSANT: DEBELUSKA IN DRUGE NOVELE

V šestem zvezku svoje »Ljudske knjižnice« je Prešernova družba ponudila našim bralecem izbor novel iz zgodnjega Maupassantove ustvarjalnosti: »Debeluska«, njegov zmagoviti literarni debut, ter »Hišo Tellera«, »Gospodično Cielitji« in »Zgodbo o kmečki dekli«. Zvezek zares ne potrebuje posebnega priporočila bralecem, ki bodo radi posegli po mojstrovini klasičnega pripovednika. Njegov izbor snovi, odlično pripovedovanje in prefinjeno stikan mozaik človeških usod so odlike, zaradi katerih se vedno znova vračamo k Maupassantu in se bomo tako tudi k brošuri Prešernove družbe radi vrnili. Novele je poslovenil Edvard Koebek.

AMERIŠKA SAGA

JOHN STEINBECK: VZHODNO OD RAJA

Obsirnemu romanu ameriškega pisatelja Johna Steinbecka »Vzhodno od raja«, ki ga je te dni v prevodu Jožeta Turka izdala Cankarjeva založba, se bralci ne bodo spoznali kot neznanec. Že mnogo prej, preden smo mogli spoznati izvirnik, je med nami postal popularen filmski zapis Steinbeckovega romana. Vendar je film lahko le priporočilen uvod v branje dela samega, ki kaže vse vrline Steinbeckovega pisanja. Na pravadne sage spominjajoči moralni problem, naslonjen na svetopisemsko zgodbo dveh sovražnih si bratov, zavija na straneh romana s primarno silo in neposrednostjo. Pred široko časovno panoramo, obsegajočo krog treh generacij, vstaja veličastna vrsta odlično orisanih značajev, ki s svojo izrednostjo in silovitostjo prevzamejo bralca ter uspešno zasenčujejo pomanjkljivosti, katere bo pozoren bralec utegnil zaslediti v skoraj najvsem in vse preveč prepričljivem reševanju nekaterih problemov. Z romanom »Vzhodno od raja« nas Steinbeck, ustvarilec »Sadov jere«, prav gotovo ne bo razočaral, le razkril se nam bo z nove, manj poznane strani.

VELIKAN IN NJEGOV ČAS

ZSOLT KARSANYI: GALILEO GALILEI

V knjižni zbirki »Bios« je Cankarjeva založba izdala biografijo enega največjih veleumov znanosti, Galilea Galileja. Napisal jo je madžarski pisatelj Zsolt Karsanyi, z dobrih obvladanjem znanstvenih in zgodovinskih problemov ter s plastično, živahno domišljijo pripovednika. Delo torej ne vodi bralca v učena razmišljanja o odkritjih Galilejevega znanstvenega genija, temveč nam posreduje njegovo delo v pristopnejši obliki, v kateri zažive tudi vsakdanje, človeške poteze Galilejeve osebnosti, zabrisane v njegovih znanstvenih portretih. Seveda pa zaživi svoje življenje na straneh te romansirane biografije tudi čas, Italija zgodnjega sedemnajstega stoletja s čistimi silami, ki so nasilno posegale v razvoj znanosti in njenega najuglednejšega znanilca. Knjiga je torej zares vsestransko zanimiva in bo gotovo deležna tudi med slovenskimi bralci upravičene popularnosti. Prevod je oskrbel Marjan Kozina.

RAZISKOVALČEV DNEVNIK

MIKLUHO MAKLAJ: POTOVANJA PO TIHEM OCEANU

V knjižni zbirki »Globus« je Mladinska knjiga izdala dnevnik ruskega antropologa, etnografa in biologa Nikolaja Nikolajeviča Mikluho-Maklaja, ki ga je napisal med svojim dolgotrajnim življenjem pri Papuančih na severovzhodni obali Nove Gvineje v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Prosto, brez želje po literarnem oblikovanju napisani zapiski so le navidezno skopi in nerazgibani. Razkrivajo redko podobo življenja in običajev, ohranjenih v prvotni obliki in znanstvena podrobno opisje, bogato nadomestilo za znanje kričavo, a vsebinsko potvartano leporočje. Se večja vrednost dnevnika Mikluha-Maklaja pa je v izredno obzirnem spoštljivem in etično neoporečnem odnosu, ki ga je veliki znanstvenik vseskozi kazal do svojih neukih, primitivnih »divjih« prijateljev. Prav zaradi te redke plemenitosti in humanosti, ki je ne zasledimo v drugih opisih življenja med nerazvitimi narodi, naj Mikluhovim vrsticam posveti svojo pozornost čimveč mladih in odraslih bralcev. »Potovanja po Tihem oceanu« je prevedel Jože Zupancič.

Teden jugoslovanskega filma na Poljskem

S svečano predstavo jugoslovanskega filmskega festivala »Veliki in male« v varšavskem kinematografu »Moskva« se je začel na Poljskem Teden jugoslovanskega filma. Otvoritvene predstave so se udeležili številni kulturni in javni delavci ter visoki predstavniki poljskih ministrov za zunanje zadeve in za kulturo. Navzoč je bil jugoslovanski ambasador v Varšavi Rato Dugonjić s člani ambasade, predstavo pa so si ogledali tudi številni zastopniki tujih diplomatskih predstavništev.

Teden jugoslovanskega filma bo trajal do 2. oktobra. V tem času bodo v sedemnajstih vojvodskih središčih in drugih večjih mestih prikazali tri jugoslovanske filmske filme: »Veliki in mali« ter »V soboto zvečer«, ki ju je oba režiral Vladimir Pogodib in »Dolno mirje«, ki jo je režiral France Štiglic. Poljci tega bo na sporedu več naših dokumentarnih filmov. Kasneje bodo vsi ti filmi obšli tudi druge poljske kinematografe.

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

Alenka Eržen: Lastni portret (1955)

O čem bo razpravjal Mestni svet

Na včerajšnji tiskovni konferenci je predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermastia seznanil zastopnike tiska in radija z vprašanji, o katerih bo razpravljala na današnji seji Mestni svet ljubljanski. Predvsem gre za rešitev nekaterih vprašanj pri komunalnih uslugah, ki jih posamezna komunalna podjetja nudijo potrošnikom, zlasti vodovod, plin, kanalizacija, odvoz smeti in mestni lokalni promet. O tarifah za te usluge je bilo že večkrat govora in vse bolj se kaže potreba po samofinansiranju teh služb. Tako je bil prvotni predlog za zvišanje cene vodi od 10 na 13 din za prostorninski meter. Predlog pa

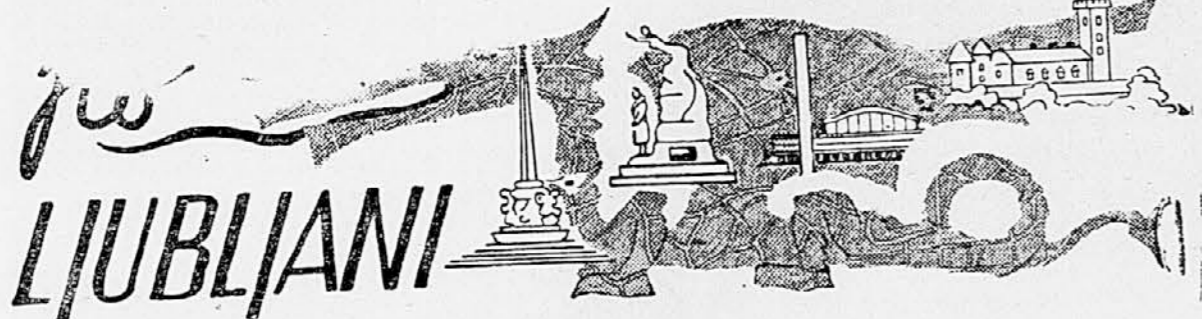
je bil še enkrat preanaliziran in nato osvojen nov, in sicer 17 din za prostorninski meter. V zvezi s tem pa je tudi povišanje cen za druge usluge, tako za kanalizacijo, odvoz smeti itd. Za kanalizacijo naj bi se tarifa zvišala od 2,50 din na 4,25 din za prostorninski meter porabljene vode, cena plinu pa naj bi se zvišala od 13 na 17 din za prostorninski meter, s tem da odpad dosega najvišjo. Odvoz smeti pa naj bi stal 1,60 din za kvadratni meter stanovanjske površine. To povišanje tarif za usluge naj bi privedlo, kot reče, do samofinansiranja komunalnih služb oziroma k osamosvojitvi komunalne službe.

Prav tako naj bi se podražile tarife za lokalni promet, ker zaradi dražje goriva in plač po novi uredbi raste izguba pri »Ljubljana - transportu« (ECZ). Samo pri mesečnih kartah znaša izguba 60 milijonov dinarjev. Predlog predvideva zvišanje prevozne tarife na najkrajših progah, in sicer od 10 na 15 dinarjev. Občutno pa so podražene mesečne karte delavcev in nameščencev, od 600 na 1800, od 900 na 2700 in od 1200 na 3200 dinarjev. Seveda pa je pri tem upoštevana uredba, ki pravi da gospodarske organizacije in ustanove lahko plačajo svojim delavcem in uslužbencem vožnjo nad 600 dinarjev. Nespremenjene pa

naj bi ostale dijaške vozovnice. S tem bi uspelo pokriti le dve tretjini izgube, eno pa naj bi se naprej pokrivalo z dotacijo. V nadaljevanju konferenci je predsednik okrajnega sveta za stanovanjske zadeve Franc Drobež razložil predlog o dopolnitvi stanovanjski tarifi za tri dinarje na kvadratni meter čiste stanovanjske površine. Predvideno povečanje stanarine naj bi med drugim služilo za normalno vzdrževanje stanovanj, to je za pokritje tekočih stanovanjskih stroškov. Ker namjemine ne morejo pokriti vseh potreb po popravilih, so se n. pr. hišni sveti od 1954. leta dalje zadolžili za nad pol milijarde dinarjev, letno pa so bili zadolženi od 111 milijonov do 135 milijonov dinarjev. Prav tako naj bi se povečale najemnine v I., II. in III. nadstropju na račun stanovanj v pritličju, kleti in v četrtem in petem nadstropju, kjer ni dvigal. Stanovanjski svet bo prav tako predlagal Mestnemu svetu dve varianti za uvedbo ekonomskih najemnin v stanovanjih, ki so nad družbenim standardom oziroma za vse stanovanjske prostore, ki niso dovolj izkoriščeni. Pri tem pa je seveda v Ljubljani 85% stanovanj, ki dosegajo oziroma ne presegajo družbenega standarda. O vseh teh predlogih bo danes razpravljala ljubljanski Mestni svet. Nedvomno so ta vprašanja prečeta tako za komunalna podjetja kot za potrošnike. S povišanjem cen uslug bo gotovo pridelat proračun vsakega posameznika, ki že danes gotovo ni močno pozitiven. Zategadelj bo tudi razprava in odločanje o teh vprašanjih toliko bolj odgovorno. Po razpravi o teh zadevah v Mestnem svetu bodo o tem razpravljali seveda tudi še zbori volivcev.

Le kdo je kriv za prometne nesreče? Takale dva kolesarja, ki smo ju fotografirali na mostu v Taenu, gotovo spadata med tiste, ki jim prometni predpisi niso mar!

Seja sveta za komunalne zadeve

LJUBLJANA, 25. septembra. Danes se je sestel novoizvoljeni okrajni svet za komunalne zadeve na prvi redni seji. Najprej je sprejel spremembo tarif za komunalne usluge na področju mesta in sicer za elektriko, vodo, kanalizacijo in odvoz smeti. Nato so člani sveta potrdili odlok Občinskega odbora Ljubljana-Siška, ki govori o novih cenah v mestnem in krajevnem prometu. Ta odlok bo Svet za komunalne zadeve predložil v razpravljajanje Mestnemu svetu in zborom volivcev.

rodni teden gluhih. V okviru tega tedna je Zveza gluhih organizirala po Sloveniji več proslav, na katerih nastopajo gojenci Zavoda za gluho mladino in drugi gluhi. Tako je sinoči kulturno-prosvetno društvo gluhih »Vita Zupancič« nastopilo v kinodvorani Litostroja s celovečerno predstavo, na kateri so prikazali najrazličnejše točke iz folklore, baleta, ritmike, imeli pa so tudi nekaj recitacij. V soboto bo kulturno-prosvetno društvo »Vita Zupancič« nastopilo s istim programom tudi v mariborskem gledališču. Danes dopoldne pa bodo v Ljubljani v centru za izzen-

armadno vzgojo na Taboru odprli razstavo iz življenja gluhih. Podobno razstavo bodo odprli istočasno tudi v Kopru. Obe pa bosta trajali do 28. septembra, ko bo z mednarodnim dnevom gluhih zaključeno praznovanje prvega mednarodnega tedna gluhih, ki se bo odšel naprej praznovati vsako leto v tem času. **Avtorji filma »Letijo žerjavci v Ljubljani?«** V soboto zvečer ob 22. uri bo v kinu »Union« predpremiera ameriškega barvnega celovečernega filma »Osvajalec«. To je eden najdražjih spektaklov, ki so jih posneli v Hollywoodu v zadnjih letih, saj je veljal producenta svojih 4 do 5 milijonov dolarjev. Z »osvajalcem« je režiser tatarski vojskovodja Džingiskan, ki ga igra v filmu John Wayne, njegova soproga pa je taktična Susan Hayward. Film je režiral nekdanji hollywoodski igralec in pevec Smerjev Dick Powell. Kino »Sloga« bo v prihodnjih dneh predvajal premiero nemškega filma »Lissy«. V naslovni vlogi nastopa v svetu zelo cenjena, pri nas pa še nepoznana švicarska igralka Sonia Sutter. V kinu »Viča« bo prišel v začetku prihodnjega tedna na program ameriški barvni celovečerni film »Umetniki in vztraje«. V njem bo močno deloval čas, saj se srečal znan ameriški komičar Jerry Lewis in Dean Martin, njuni soprogi sta Shirley Mac Laine in Dorothy Malone. V straniški vlogi pa nastopa tudi Svednja Anita Ekberg. V tem filmu, ki je hollywoodski parodija, je vzel režiser Frank Tashlin na muho masovne proizvajalce Sund literature. Za konec pa še vesela vest: bo šlo po sreči, bo ob koncu prihodnjega tedna v Ljubljani svetovno letno žerjavje. To je prvič prvo nagrado na letošnjem festivalu v Cannesu. Te svečkane premiere se bodo udeležili režiser Mihail Katalov, ter zvezna samoljuba in Aleks Breljov, ki igra v glavni vlogi. Vendar to še ni dokončno, temveč je treba potrkati še nekaj dni, da bo prišlo sporazume. Če se bodo sodelovali vsemirni, se odločili za najavljenei odhod v Jugoslavijo.

in položili velike cevi do šole na Vrhovcih, letos pa so gradnjo nadaljevali. Sedaj opravičajo še zadnja gradbena dela pri črpanju na Tržaški cesti, obenem pa polagajo cevi še ob železnici med viško cesti in Cesto na Brdu. Vsa gradbena dela so bila letos nekoliko otežena v zadnjem času zaradi dežja, ker je svet, koder poteka kanalizacija, nekoliko močvirnat. Dela lepo napredujejo, zato računajo, da bodo položili vse cevi že do konca tega meseca, kanalizacija pa bo dokončno urejena menda že prihodnji mesec, če bodo pravočasno dobili strojno opremo za črpalnice. Letos so v ta namen porabili 10.600.000 din, letos pa je za vsa gradbena dela in za dokončno ureditev vodovoda namenjenih okrog 24 milijonov dinarjev. Celotna investicija okrog 34,5 milijona dinarjev bo tako omogočala higiensko odvajanje fekalne vode, to je vode iz gospodinjstev in stranišč. Padavinska voda pa se bo še vedno odtekala v Gradaščevo in Gliniščico in odprtih jarkih. Pred dnevi so na območju občine Vič začeli graditi vodovod v Sibiriji. V delavski koloniji v Sibiriji, kjer živi v okrog 60 hiš nad 1000 ljudi, so imeli doslej samo 4 javne pipe. Te dni postavljajo že prve cevi iz litelega železa s premerom 60 in 80 cm med Cesto dveh cesarjev in potokom Curmovcem. Pri izkopu pridne pomagajo in bodo pomagali še prebivalci kolonije, tako da bo vrednost celotne gradnje dosti večja od sredstva, ki jih bodo porabili za gradnjo. Letos bodo porabili okrog 3,5 milijona din in tako zaključili prvo etapo, naslednje pa v prihodnjih letih.

Radviljica bo dobila avtobusno postajo

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora v Radviljici so med drugim razpravljali tudi o graditvi avtobusne postaje. Sedanje stanje je v Radviljici dejansko nevzdržno, saj se skoraj vsak dan ustavi okrog 7 avtobusov pred leseno barako, na kateri so za silo pribiti še razni vozniki redi posameznih smeri in podjetij. Občina bo sedaj zagotovila nad 7 milijonov dinarjev za graditev nove moderne avtobusne postaje. Po načrtih sočeti bo v njej tudi turistični urad, trgovina in drugo.

Kužje na Kočevskem

V Kužju v Kolpški dolini imajo letos pouk v novem šolskem poslopju. Zgradili so ga lani in letos prebivalci tega šolskega okoliša s pomočjo občine v Kočevju, ki je prispevala nekaj nad 2 milijona dinarjev. Precej lesa in drugega materiala ter prostovoljnega dela pa so prispevali sami prebivalci.

Obisk gozdarskih strokovnjakov iz Bosne in Hercegovine

V dogovoru z Upravo za gozdarstvo LRS v Ljubljani je sekretar za gozdarstvo v LR Bosni in Hercegovini organiziral obisk v Sloveniji z namenom, da spoznajo predstavniki iz okrajev in gozdnih gospodarstev organizacijo gozdarske službe v Sloveniji, in sicer, kako funkcionira nova gozdarska služba, na kakšen način so se postavile naloge za opravljanje gozdarske službe ter kakšno vlogo imajo občine in okrajne organizacije gozdarske službe. Delegacija 20 zastopnikov iz BiH je sprejel direktor republiške Uprave za gozdarstvo inž. Funkelj. V Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije je delegacija nato prisostvovala konferenci komisije FAO za domačo Kostanj. Ing. Lojze Funkelj je delegatom iz Bosne pojasnil organizacijo gozdarske službe v Sloveniji, zlasti na zadržni pod-

lagi, in jih potem spremljal na Štajersko, kjer jih je v ponedeljek sprejel predsednik celjskega okraja in jim ob prisotnosti drugih strokovnjakov iz okraja pojasnil naloge gozdarske službe. V terek je delegacijo sprejel podpredsednik okrajnega ljudskega odbora v Mariboru skupno z nekaterimi tamkajšnjimi gozdarskimi strokovnjaki. Delegeta sta sprejela tudi predsednik Glavne zadrudne zveze in sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo pri izvršnem svetu LRS Jože Ingolič in direktor Uprave za gozdarstvo LRS ing. Funkelj. Delegati iz Bosne in Hercegovine so izrazili željo, da bi tudi gozdarski zastopniki iz Slovenije prišli na obisk v Bosno in se seznanili s tamkajšnje gozdarske službo. Delegeta spremljajo v imenu republiške Uprave za gozdarstvo inž. Funkelj, inž. Simič in inž. Kernik

Komunalna dejavnost v viški občini

Kanalizacija izpod Bokalc do Tržaške ceste bo kmalu gotova — Včeraj so začeli graditi vodovod na Brdu, pred dnevi pa vodovod v naselju Sibirija

Po številnih komunalnih gradnjah, ki so jih v viški občini začeli ali jih še bodo začeli dni, in po takih, ki so jih začeli že prejšnja leta in so sedaj v zaključni fazi, lahko rečemo, da je komunalna dejavnost v tej občini zelo velika.

Eno največjih komunalnih gradbenih del je kanalizacija, ki poteka izpod Bokalc mimo šole na Vrhovcih, ob bokalski in viški cesti in ob železnici do Gliniščice, nato pa ob Gliniščici ob Tržaški cesti do črpalnice na Tržaški cesti nasproti Partizanu. Lani so zgradili kanalizacijo

nje dosti večja od predvidenih 3 in pol milijonov investicij. Tako bo to naselje dobilo vodo, ki jo bodo napeljali v vse hiše, kar je velikega zdravstvenega in sanitarnega pomena. Pred kratkim so v občini končali gradnjo mostu čez Gradaščevo pri kopalnici Kolečja. Stare mostne opornike so ojačili in popravili, nato pa zgradili armirano betonsko ploščo z ograjo. Za to gradnjo so porabili 2.360.000 din. Včeraj pa so v viški občini začeli graditi vodovod na Brdu, in sicer od rezervoarja na Tičnici mimo Doma onemoglih na Bokalcih v naselje Brdo. Letos bodo zgradili prvo etapo od rezervoarja do razcepa kroznega voda na križišču Prevalja in Brdnikove ulice, tam gradijo potrošniški center, ki bo po načrtih odprt še letos. Proračunska sredstva znašajo po projektu 19 milijonov dinarjev. Tudi pri teh delih bodo pomagali prebivalci, tako da bo vrednost vodovoda dosti večja od sredstva, ki jih bodo porabili za gradnjo. Letos bodo porabili okrog 3,5 milijona din in tako zaključili prvo etapo, naslednje pa v prihodnjih letih.

To so samo najvažnejša in najpomembnejša komunalna dela v občini Vič. Razen tega ima svet za komunalne in gradbene zadeve pri občinskem ljudskem odboru vedno v načrtih in izvedbah tudi druga manjša gradbena in komunalna dela.

V. R.

V. R.

Izkoristimo letino

Hrastnik je izrazito industrijski kraj, saj odpade na kmečko prebivalstvo samo 8 odstotkov vseh občanov. Razumljivo, da je zaradi tega problem preskrbe s kmetijskimi pridelki tukaj bolj pereč kot v industrijskih centrih z močnim kmetijskim zaledjem. Sicer pa naj o tem spregovorijo sami potrošniki in ostali čimtelji, odgovorni za zadovoljivo preskrbo Hrastničanov z ozimnico.

nico bomo nabavljali pač tam, kjer bodo cenejši: krompir na Krškem polju in v Medvodah, sadje pa v Ivanjokovih. Podobno se pripravljajo za preskrbo z ozimnico tudi ostala trgovska podjetja. V najboljšem položaju je trg. podjetje »Postrežba«, ki mu je občina omogočila nabavo kamiona, da bo lahko hitreje in ceneje nabavljalo kmetijske pridelke za zimo.

Franc Koritnik, sindikalni funkcionar v Kemični tovarni, je na vprašanje, ali se med člani kolektivna razpravlja o letošnji preskrbi z ozimnico, in če se bodo z njo preskrbeli preko trgovske mreže ali pa z ločeno akcijo sindikata, odgovoril takole: »Med člani kolektivna je pre-

cej živahna razprava o preskrbi z ozimnico. Sindikalna podružnica tudi že zbira naročila svojih članov. Odločili se bomo za tisto rešitev, ki bo ugodnejša...« Stane Dolanc, pomočnik direktorja rudnika, je na naša vprašanja odgovoril, da bo sindikalna podružnica vodila briska podjetja ugotovila največje potrebe potrošnikov, nato pa bodo začela sklepati pogodbe s proizvajalci po čim ugodnejših pogojih. Rudnik je zgovoril, da bodo v času, »ko bodo prihajali vagoni z ozimnico, vedno na razpolago kamioni, občina pa se je obvezala, da bo dala izprazniti nekatere prostore za potrebe vskladiščevanja krompirja in sadja. Nadaje so bile pri trgovskih podjetjih postavljene posebne komisije, sestavljene iz članov svetov potrošnikov ter zastopnikov sindikata in delavskih svetov, ki bodo nudile pomoč trgovskim podjetjem v pripravah za preskrbo z ozimnico, po potrebi pa bodo tudi intervenirale. Na širši seji sveta za blagovni promet je bilo nadalje sklenjeno, da mora trgovsko podjetje »Postrežba« v najkrajšem času organizirati prodajo zelenjave in sadja na tržnici v zgornjem delu Hrastnika. Trgovsko podjetje »Preskrba« pa je dobilo nalogo, da uredi prodajalno z zelenjavo in sadjem v spodnjem delu naselja, in sicer v lokalni, v katerem je bila doslej trgovina »Sadje-zelenjava« iz celjskega okraja. Potrošniki so seznanjeni, kakšne so možnosti za nabavo ozimnice, kolikšni so stroški trgovskih podjetij in podobno, tako da bodo tudi oni orisitali na trgovinsko mrežo in zahtevali kvalitno pravo seveda ceneno blago. Povrnimo tega pa morajo trgovska podjetja vsak dan obeščati potrošnike o zalogah sadja in zelenjave ter seveda tudi o cenah.

LITIJSKI LOVCI SO ZGRADILI KOČO

Člani litijske lovske družine so nedavno zgradili novo

lovsko kočjo na Kugatovni pod Mamojlem. Lično, sredi starega gozda zgrajeno lovsko zavetišče je leseno, ima verando in velik osrednji prostor, kjer se bodo lovci lahko zadrževali ob slabem vremenu. V kočji je tudi kuhinja in dokaj udobne postelje. Skupna zaslina ležišča so v gornjem delu stavbe. Tako je dobilo Zasavje spet nov izletniški dom v osrčju zasavskih gozdov, ki je oddaljen od železniške postaje v Litiji za dve uri hoda.

Litijska lovska družina šteje 40 članov in upravlja 6300 ha gozdov. V svojih loviščih ima raznovrstno divjad. V zadnjem času so se spet pojavili divji petelinji, ki jih nekaj let ni bilo slišati. Litijski lovci so dobri gospodarji in zadržani leta spuščajo v svoje revirje tudi fazane. V njihovih gozdovih je precej divjih prašičev, zlasti okrog Mamojla in Maljeke. Na leto postrelijo okrog 50, včasih pa še več divjih prašičev. Pri graditvi nove lovske kočje na Kugatovni so s prostovoljnimi delom pridno pomagali člani lovske družine. Lovcem pa so priskočili na pomoč tudi drugi, predvsem kmetje, ki so dajali svoje prispevke zlasti v lesu.

Trgovska podjetja: Lahko ste brez skrbi!

Na naše vprašanje je upravnik trgovskega podjetja »Potrošnik« odgovoril takole: »Potrošniki so lahko brez skrbi, ker bomo kos letošnjim nalogam pri preskrbi prebivalstva z ozimnico. Nabavili bomo 12 vagonov krompirja, tri vagonne jabolka za most (po teh je namreč veliko povpraševanje) in 2 vagona jedilnega sadja. Tega bi nabavili še več, vendar ga ne bi mogli spraviti v promet, ker mnogi potrošniki kupijo sadje za zimsko naravnost od kmetov. Vskladiščili bomo lahko en vagon krompirja, ostalega pa bodo potrošniki prevzeli kar na železniški postaji. Cene bodo vsekakor ugodnejše, kot so bile lani. Krompir smo lansko leto prodajali po 14 din, letos pa za 2 din ceneje. Jabolka za most so bila lani po 22 din, letošnje leto pa bodo potrošnikom na voljo po 11 din ali pa celo še ceneje. Razlika med nabavno in prodajno ceno bo znašala samo 2 in pol dinarja. In sicer okrog 0,70 din na račun transportnih stroškov, ostalo pa za kalo in druge izdatke. Kmetijske pridelke za ozimnico mi bo priskrbelo trg. pod-

Potrošniki: Slabe izkušnje...

Zora S., Hrastnik: »Sadje bom kupila pri kmetih, krompir pa v tistem trgovskem podjetju, kjer bo cenejši. Letošnja dobra letina sploh ne vpliva na preskrbo moje družine, ker v hrastniških trgovinah vseeno ni sadja. Trg je založen samo dvakrat na mesec, ko dobijo rudarji plačo, pa še takrat ni mogoče izbirati. Ostale dni pa sploh ni sadja ali pa samo kdaj pa kdaj zelo majhne količine. Vzrok je po mojem mnenju v tem, ker odgovorni čimtelji premalo skrbijo za redno in ceneno preskrbo delovnih ljudi.« Fani K., Hrastnik: »Ozimnico bom kupila pri trgovskem podjetju »Potrošnik« in upam, da me ne bo razočaralo. Od letošnje bogate letine nimam posebne koristi, ker so cene v Hrastniku vseeno visoke. Da je na trgu premalo sadja in zelenjave, zgovorno pričča dejstvo, da neka ženska iz Ljubljane redno prinaša na tržnico sadje in druge pridelke in jih lahko proda po najvišjih cenah, kakor se ji pač zdi. Trgovine bi se morale bolj za vzeti za zadovoljivo preskrbo delovnih ljudi.« Marija K., Hrastnik: »Ozimnico mi bo priskrbelo trg. pod-

Sindikati: Za vsak primer...

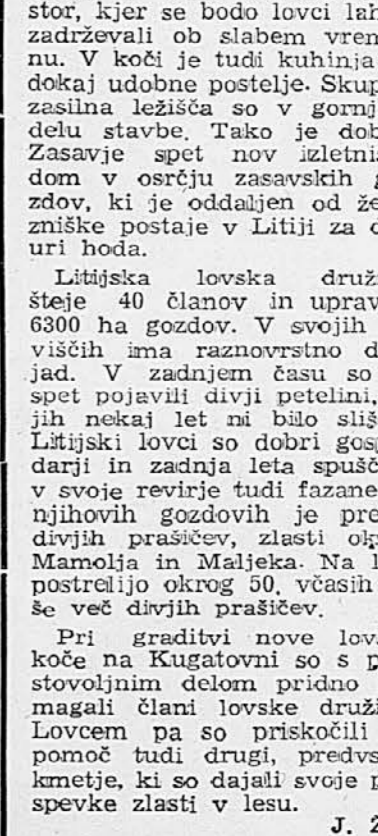
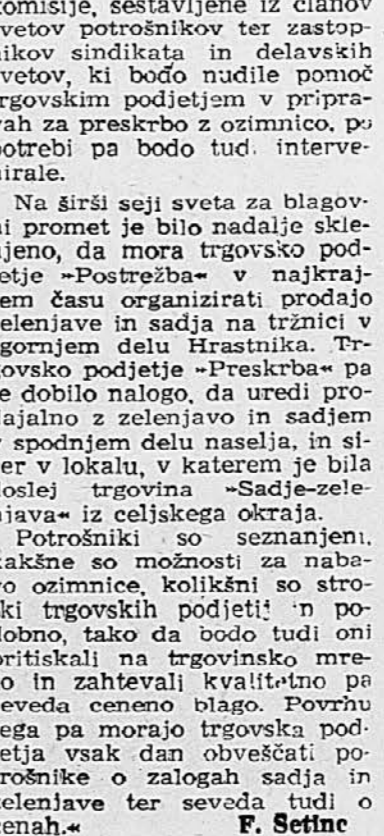
Franc Koritnik, sindikalni funkcionar v Kemični tovarni, je na vprašanje, ali se med člani kolektivna razpravlja o letošnji preskrbi z ozimnico, in če se bodo z njo preskrbeli preko trgovske mreže ali pa z ločeno akcijo sindikata, odgovoril takole: »Med člani kolektivna je pre-

Občina: Letos mora biti bolj!

Predsedniku občine tov. Stanetu Brečkju smo zastavili vprašanje: »Kaj je občina u-krenila za zagotovitev redne

ce cenene preskrbe svojega področja z ozimnico?« in je nanj odgovoril tole: »Svet za blagovni promet je imel več seji, najvažnejša pa je bila zadnja, ki so ji prisostvovali tudi člani svetov potrošnikov in direktorji trgovskih podjetij. Na tej seji je bilo dogovorjeno, da bodo trgovska podjetja ugotovila največje potrebe potrošnikov, nato pa bodo začela sklepati pogodbe s proizvajalci po čim ugodnejših pogojih. Rudnik je zgovoril, da bodo v času, »ko bodo prihajali vagoni z ozimnico, vedno na razpolago kamioni, občina pa se je obvezala, da bo dala izprazniti nekatere prostore za potrebe vskladiščevanja krompirja in sadja. Nadaje so bile pri trgovskih podjetjih postavljene posebne komisije, sestavljene iz članov svetov potrošnikov ter zastopnikov sindikata in delavskih svetov, ki bodo nudile pomoč trgovskim podjetjem v pripravah za preskrbo z ozimnico, po potrebi pa bodo tudi intervenirale. Na širši seji sveta za blagovni promet je bilo nadalje sklenjeno, da mora trgovsko podjetje »Postrežba« v najkrajšem času organizirati prodajo zelenjave in sadja na tržnici v zgornjem delu Hrastnika. Trgovsko podjetje »Preskrba« pa je dobilo nalogo, da uredi prodajalno z zelenjavo in sadjem v spodnjem delu naselja, in sicer v lokalni, v katerem je bila doslej trgovina »Sadje-zelenjava« iz celjskega okraja. Potrošniki so seznanjeni, kakšne so možnosti za nabavo ozimnice, kolikšni so stroški trgovskih podjetij in podobno, tako da bodo tudi oni orisitali na trgovinsko mrežo in zahtevali kvalitno pravo seveda ceneno blago. Povrnimo tega pa morajo trgovska podjetja vsak dan obeščati potrošnike o zalogah sadja in zelenjave ter seveda tudi o cenah.« F. Sefine

Pogled na hrastniški rudnik, v osadju vas Studence

Loška dolina

Osnovna šola v Starem trgu je stara že nad 100 let. Medtem ko so bili lani prostori še dokaj vlažni in neprimerni za pouk, so danes povsem spremenjeni. Popolnoma so prenovili pet razredov in položili v njih parket, nabavili nov inventar za šolo in uredili poseben vhod. Zgradili so tudi nova stranišča in uredili električno napeljavo. Tudi stanovanje za upravitelja je popolnoma prenovljeno. V prihodnje nameravajo urediti še okolico in dvorišče. Za vsa dela je občina prispevala nad 8 milijonov dinarjev.

ZIČNICA V KRANJSKI GORI BO STEKLA V KRATKEM...

Ali res ni zanimanja?

Otvoritev je pred vrati — Ne izgubljam časa za ureditev ostalih stvari — Širša konferenca nad vse koristna — Ali bodo tudi gostinci še naprej stali ob strani — Prepotrebna uvedba izletniških brzih vlečkov

O žičnici v Kranjski gori je bilo prelitega že mnogo črnila. V najrazličnejših člankih so pisci razpravljali o problemu zelo subjektivno in se večina ni poglabila v problem, ki pa bo v tem kotu Slovenije nastal po otvoritvi žičnice.

Ze povprečen poznavalec turističnih razmer v bivši kranjskogorski občini (Rateče-Planica, Podkoren, Kranjska gora, Gozd Martuljek) takoj opazi nepovezanost gostinskih organov z gradnjo samo. Žičnico gradijo pred pragom hotelov v Kranjski gori (Erika, Razor, Porenčev dom, Slavec, Vitranec, Podkoren, Sindikalni dom Staneta Rozmana v Martuljku), vendar pa njihova vodstva ne kažejo nobenega zanimanja za njo. Se manj pa za njeno popolno izkoriščanje po otvoritvi. Ničče se ne potrudijo, da bi se na lico mesta ogledal rast tega objekta. Človek dobi vtis, da je gostincem naprava nekako vsiljena ter jim je popolnoma vseeno, kdaj bo začela obratovati. Nasplon tam prevladuje mnenje, da turisti prihajajo v ta kot zaradi dobrega zraka in lepe okolice in da na primer nečista sesočina vaških vodnjakov, kjer napajajo krave, tudi sodi k tej idili. Kranjskogorska žičnica, ki leži ob odličnih prometnih zvezah (železnica, mednarodna cesta), tako pričakuje otvoritve popolnoma odrezana od kolektivov, ki bi morali biti za njeno kar najhitrejšo gradnjo najbolj zainteresirani. V prvem odboru za gradnjo te žičnice, ki so ga sestavili leta 1949, so bili vključeni tudi upravnik večjih hotelov. Ker niso kazali nobenega zanimanja za delo, so se drug za drugim porazgubili in gradnjo nudi tudi presneto malo pomoči v okrajnih oztirah v občinskih forumi.

Ne bom ponavljal vzrokov, zaradi katerih je bilo upravičeno zgraditi žičnico prav v Kranjski gori; opozoril bi le na to, da kraj z bližnjico okolico ima že danes na voljo več kot tisoč postelj ter ima vse značilnosti zimsko-sportnega središča. Sedaj v tem delu Slovenije spet samo čakajo na denar za nov hotel ali druge investicije. V gostinstvu pa opažamo zmeraj isto prakso: socialno zdravstveni turizem, ki je rezultat neznanjivosti odgovornih činiteljev, menjavanja direktorjev zaradi nesposobnosti, prisilne uprave itd. Zanimive bi bile številke o tem. Koliko upravnikov so v nekaterih gostinskih objektih zamenjali v zadnjih letih, kako so si na najrazličnejše načine preurejali svoje objekte in koliko je bil

tem področju sploh ne moremo razpravljati o turizmu.

V tem položaju so se zdaj dobro znanli le zasebniki, ki oddajo svoje. Oni dobro vedo, kaj bo žičnica pomenila za pospeševanje priliva turistov (polsti in polpisti), in se zato marljivo pripravljajo na sezono z urejanjem odvisnih prostorov. Splošno je znano, da moraš v Kranjski gori in okolici imeti pravega gostinca, če ne hočeš imeti solidno sobo z vodo in kurjavo. Čas bi bil, da bi se predramili tudi državni obratni — če že ni drugega — posnemali pobudo zasebnikov.

Otvoritev žičnice je pred vrati. Zato ne kaže več izgubljati časa z ureditvijo ostalih stvari, ki so z njo v zvezi.

Skladi bi bilo treba širšo konferenco z udeležbo zastopnikov vseh zainteresiranih organizacij od Rateč do Jesenic in se pogovoriti o ureditvi kapacitet v Kranjski gori in okolici. Prav tako bi bil čas, da vsaj nekatere objekti na Bledu podaljšajo sezono tudi čez zimo. Bled bi lahko bil središče za vse mednarodne prireditve in bi naj nudil tujim gostom vse kar si želijo.

Poseben poudarek bi torej moral biti predvsem pri nekem zveznem s predpostavko, da uredijo krajevni promet od Planice do Jesenic in upoštevajo, da tudi v širše zaledje žičnice sodi Zagreb, Ljubljana, Trst, Gorica, Bejak in Celovec. Pri tem ne smemo prezreti zaostrega dejstva, da potrebuje vlak za borih 85 kilometrov od Ljubljane do Kranjske gore še vedno štiri ure! Sodimo, da bi bila potrebna uvedba brzega izletniškega vlaka, ki bi posebno v zimskem času, prišlo na isto mesto, smučarskemu glavnemu mestu vsaj za kakšno uro. Tudi našim avtoprevoznikom podletjem bi pripravili, da vsaj ob nedeljah uvedejo redno izletniško progo, po možnosti s povratnimi kartami.

Treba bi bilo ustanoviti enotni propagandni biro, ki bi nemudoma začel z učinkovitim delom. Seveda bi bilo treba podlagoma nekatere objekte (predvsem sindikalni dom Staneta Rozmana) vrniti onemu namenu, za katerega so bili grajeni. Koristna bi bila na to povezava s smučarskimi turisti, ki bi lahko dosegla, da bi bila mimo ostalih prireditev vsaj enkrat na leto v Kranjski gori tudi prireditve FIS (Mednarodna smučarska organizacija) v alpskih disciplinah. Tereni v Kranjski gori so primernejši za take prireditve in bi bilo važno, da bi se dobili potrebna finančna sredstva. Prav zaradi tega smo danes šlo na sveto znani Badgastein, St. Moritz, Garmisch Partenkirchen itd. Vredno se je lotiti tudi problema stalne smučarske kole z izposojalnicami smučarske opreme itd.

Ob vsem tem tudi še danes ni razčiščeno vprašanje, kakšno bi naj bilo upravljanje žičnice. Nedvomno bo njena življenjska doba kratka, če ne bodo sredi, da bo lahko živila kot samostojno podjetje, hkrati pa skušal doseči rentabilnost no vse sili. Če ne bi bile domačemu turistu čim dostopnejše, menim, da bi bilo nujno najti tako obliko, v kateri bi prišli do veljave medsebojna odvisnost in povezava žičnice z vsimi krajevnimi gospodarskimi organizacijami.

MAKS ZAVRŠNIK

V MEKAJ VRSTAH

V tekmi zvezne waterpoljske lige je v Hercegovnem domu, Jadran 5:2 proti Mladosti iz Zagreba 3:2 (3:1).

V prvem kolu tekmovalja velesejskih mest v nogometu je reprezentanca Beograda na domačem igrišču zmagala proti Lausanni 6:1 (1:1). Pred 12.000 gledalci so dosegli gole: Johnson za goste ter Milutinović in Kostić po 2 ter Mitić in Li. Ognjanović po 1 za domače.

Pravni klub Olympia priredi v soboto ob 20. uri ter v nedeljo ob 17. uri na kotičkastišču ob Cufarjevi ulici drsalno revijo na kotaikah. Prireditelji vabijo vse ljubitelje lepega počitja.

Na Bledu so ustanovili postajo gorsko-reševalne službe. Delovno področje te postaje bo Mežakija, Jelovica in Pokljuka do Jelovega polja in Vodnoke kočice. Postaja ima za sedaj osena članov, sprejela pa bo tudi pripravnike, ki jih bodo izveščali za ta človekovo-ljubljani posej.

Nogometaši Postojne so v I. kolu tekmovalja za točke PNP slavili visoko zmago nad mladim moštvom Adrije iz Mirna. Rezultat 8:0 ustreza dogodkom na igrišču.

Beseda o smučarskih problemih

Višja šola za telesno vzgojo v Ljubljani priredi v sodelovanju z zveznim zavodom za telesno kulturo in smučarsko zvezo Jugoslavije posvet, na katerem se bodo pogovarjali o problemih smučarskega športa pri nas in prijeli, ki bi jih bilo treba uporabiti za napredek. Posvet bo danes in jutri v Porenčevem domu v Kranjski gori. Glavne referate bodo imeli sekretar SSJ Konstantinovič, prof. Ulaga in Stevan Lerner. O posvetu bomo poročali.

Nogometaši Odreda v stiski

Celotni upravni odbor zveznega ligaša NK Odred je podal ostavko. Nova izredna skupščina kluba bo v petek, 3. oktobra. V zvezi s tem je NK Odred priredil hitro konference, na kateri se bodo delni funkcionarji kluba posvetovali o nastanitvi kluba v izredno težkih položajih, v katerem se je znašel edini slovenski nogometni ligaš.

Predsednik kluba Matko Pečar je poudaril, da se upravni odbor kluba ne čuti dovolj močnega, da bi lahko nosil to breme. Pomoči ni od nikoder, od samih ljubljani pa tudi ni moč živeti, je dejal predsednik. "Mimo igralcev manjka tudi funkcionarjev, ker nihče zaradi znanih težav s financami — ne mara prevzeti funkcij v športnih društvih, je še rekel ta dolgoletni zaslužni športni delavec.

O problemih Odreda bomo še pisali.

Vročje - v Celju in Zagrebu

Ze po tradiciji sta finala zvezne atletske lige za moške in ženske zadnji vrhunec sezone pri nas. Letos bosta prizorišča teh pomembnih tekem Celje in Zagreb. Na stadionu »Boris Kidričič« bo v soboto in nedeljo startalo šest najboljših moških atletskega kolektivov Jugoslavije, na stadionu Mladosti ob Savi pa se bo v nedeljo 6 ženskih ekip borilo za naslov državnega prvaka.

Kakor vsako leto, je bilo tudi tokrat rezultatov iz prvih dveh kolu.

Tu je vrstni red naslednji: moški — Partizan 68.223, Crvena zvezda 66.117, Kladivar 61.091, Spartak 60.585, Mladost 59.367, Ljubljana 59.300, ženske: Crvena zvezda 29.835, Kladivar 29.453, Odred 28.274, Sloboda, Varazdin 25.410, Mladost 27.033, Ljubljana 24.262.

Pri moških sta torej Spartak in Ljubljana zamenjala lanskega finalista Odred in Dinamo, pri ženskah pa manjkata Vojvodina in Senta, ki sta ju zamenjala Sloboda in Ljubljana.

Število finalistov iz Slovenije se je torej povečalo za eno žensko ekipo, kar je vsekakor lep uspeh.

Kaže, da bosta boja tako v Zagrebu, kakor tudi v Celju izredno huda. Vsekakor pa je med ženskami negotovost mnogo večja kot med moškimi. Pri moških Partizan — dvakratni prvak zadnjih let — skoraj ne bo mogel doživeti poraza. Prav tako malo verjetno je, da bi kdo lahko izrgal Crveni zvezdi drugo. Kladivarju pa tretje mesto. Spartak in Mladost sta letos zelo močna. Ljubljana pa se je v letu 1949 odzdravila od nekdanjih težav in se je pripravlja na uspešno nastopanje na tekmah.

Precej manj jasen je položaj pri ženskah. Crvena zvezda je po rezultatih prvih kol favoriti številka 1, lamski in predlanski prvak Odred pa tudi ne bo kar tako pre-

ZDAJ PA S SEDEZNICO NA LEPI IN VISOKI VITRANC Foto: — CERMAK

PRED FINALOM ZVEZNE ATLETSKE LIGE ZA MOŠKE IN ŽENSKE

Vročje - v Celju in Zagrebu

Če po tradiciji sta finala zvezne atletske lige za moške in ženske zadnji vrhunec sezone pri nas. Letos bosta prizorišča teh pomembnih tekem Celje in Zagreb. Na stadionu »Boris Kidričič« bo v soboto in nedeljo startalo šest najboljših moških atletskega kolektivov Jugoslavije, na stadionu Mladosti ob Savi pa se bo v nedeljo 6 ženskih ekip borilo za naslov državnega prvaka.

STUJEGA SO VESTI

da je v finalu pariškega teniškega turnirja profesionalcev Avstralec Rosewall zmagal proti svojemu rojaku Hoodu 3:6, 6:2, 6:4, 6:0.

da se je meddržavna nogometna tekma med Dansko in Zahodno Nemčijo v Kjøbenhavnu končala neodločeno 1:1 (0:1).

da je v finalu nogometni tekmi za italijanski pokal Lazio v Rimu zmagal proti Fiorentini 1:0 (1:0).

da je mlada angleška nogometna reprezentanca (do 23 let) zmagala proti ustreznemu moštvu Poljske v Londonu 4:1 (4:1).

pustil častnega naslova drugemu. Ljubljancem se nasposled namreč vendar izpopolnje ekipo, tako da bodo startale v Zagrebu v popolni zasedbi in s precejšnjimi upa za najvišjo uvrstitev. Kladivarju tretje mesto ne bi smelo biti za naslednja pa se bodo potegovali preostali tekmeči, predvsem seveda Mladost, ki bi utegnili tudi presenetiti. Za Ljubljano je uspeh že uvrstitve med finalistov.

KOSARKA

Derby prvenstva

Slednjič se naši zvezni košarkarji bližajo svojemu zadnjemu nastopu. Se nedavno je prevladovalo mišljenje, da bo prav jutrišnja sobota polna dramatičnih razpletov in ogorčenih skokov pod koši, ki naj bi izluščili najboljšo ekipo pri vrhu razpredelnice. Toda žoga je imela svojo pot in končni obrisi so bili jasni že mnogo poprej.

Beograd si je nadel rumeno majico, Radnički in Jugomontaza pa jamejšta slovo iz družbe najboljših. Poslednje kolo bo potemtakem samo borba za prestiž in čimboljši plasma v sredini lestvice, kjer je tudi petorka Ljubljane. Slednja si je na zadnjih srečanjih doma precej opomogla in je eden najresnejših kandidatov za še zmeraj neoddano četrto mesto, kamor se bo uvrstila je v primeru zmage nad Partizanom v Beogradu. Njeni sosedi izpod Cekinovega grada pa se že zadovoljno smejejo tik pod vrhom in čakajo doma novopečenega državnega prvaka ekipo Beograda.

LESTVICA table with columns for team name, points, wins, losses, and goal difference. Includes teams like Beograd, Olympija, Crvena zvezda, Zadar, Ljublj, Partizan, Proleter, Lokomot, Radnički, Jugomont.

Češkoslovaška je nedvomno domovina olimpijke, zato tekmovalnje, kot je prvenstvo Evrope, tudi ni moglo biti nikjer pristnejše kot ravno v Pragi. Prirediteli so se tega dobro zavedali in niso nikdar pozabili poudariti, da so oni pionirji te športne panoge in da so ji položili temeljni kamen tudi v marsikateri državi. Ponekod je bil ta temelj celo tako solidno postavljen, da jim sedaj dela predavalec. Najmanj pet ekip se je namreč po kvaliteti tako približalo njihovi državni reprezentanci, da so ji vsaj enake. No in v zadnjem času so poslali svoje vaditelje še v druge države. Napovedovalci na stadionih so ob vsakem uspehu ekipe, ki je vadi njihov trener, posebej poudarjali, da je to pravzaprav deloma njihova zasluga. To velja zlasti za Turke, Albance in Vzhodne Nemce. Pozabili pa tudi niso na Italijane, čeprav jih že šest let vadi jugoslovanski trener Trinaštić. Nanj so »nekoliko« pozabili in navedli, da Italijani presenečajo z znatno boljšo igro kot doslej zaradi tega, ker je pri njih gostovala češkoslovaška ekipa, od katere so se lahko toliko naučili.

Prizor s tekme CSR : Jugoslavija 3:0

PO ODOBJKARSKEM PRVENSTVU EVROPE V PRAGI

Naprej ne gre več...

zato, ker sedanja pravila onemogočajo ENAKO sojenje tekem. Vsak sodnik namreč drugače razume ali pojmuje kriterij nošenih in dvojnih udarcev, to pa je povzročilo kar preveč vroče krivi.

Na češkoslovaškem je odbojka res pravi ljudski šport. O tem pričajo številni stadioni, ki so zgrajeni samo za odbojko. Tak stadion imajo n. pr. tudi Pardubice, ki so sploh pravi eldorado športnih naprav. Tam je še hipodrom, na katerem je znana vsakoletna tradicionalna mednarodna prireditelva v preskakovanju konj brez ovir, ne manjka pa seveda tudi nogometnega igrišča z atletsko stezo, nad katerima se vije še lepo betonsko dirkališče za kolesarje in motoriste.

REZULTAT ODVIŠEN OD GLEDALCEV Sicer pa se vrnimo med odbojkarje. Na stadionih za to športno panogo so grajeni tribune tako, da so le nekaki metrov od igrišča in so igralci, še bolj pa sodnik pod neposrednim vplivom gledalcev. Čeprav je po eni strani res, da bi se naši gledalci lahko učili, kako se bodi, pa po drugi strani tudi držji, da so marsikatero tekmo na tem stadionu odločili prav gledalci. Toda

odbojka ni nogomet in še manj hokej na ledu, od katerih so se gledalci v Pragi menili, da v največji meri zavzame kar vseh permamentnega vedenja. Po naših pojmih fair playa je vsaj nerazumljivo, da so sodniki in funkcionarji dopustili gledalcem ovirati s kričanjem igralca pri serviranju, da ne govorimo še o drugih nesportnih izpadih, ki so večkrat preprečili zmago boljšim ekipam. Nekateri sodniki, posebno iz zahodnih evropskih držav, so bili popolnoma brez moči in so se popolnoma podredili mnenju gledalcev.

V bodoče bo zato treba pri odbojkarških tekmah tako ali drugače preprečiti nenavado navijanje (tu ne mislimo bodrenje svoje ekipe), ki neposredno ovira nasprotno ekipo pri igranju. Upoštevati je namreč treba, da odbojka ni nogomet ali hokej na ledu, kjer poteka igra čisto drugje in ni mogoče v tolikih meri — ali sploh ne — vplivati na sodnikove odločitve.

TUDI MAJHNI IGRALCI

Podobno kot v košarki velja tudi v odbojki preprečiti, da bi igralci izkoristili prednost pred majhnimi. To pojmovanje izvira pač iz dejstva, da teoretično velik igralec na mreži lahko uspešneje igra. Seveda pa to nikakor ne drži. Ne drži že zato, ker tudi pri atletiki niso vedno najboljši v skoku v višino največji skakalci, ampak najprožnejši, največji pa so navadno — popolnoma razumljivo — tudi najnerodnejši. O tem smo se lahko v mnogih primerih prepričali ravno na prvenstvu v Pragi, kjer veliki igralci odbojke niso prednjačili pred manjšimi niti na mreži. Še manj pa seveda v polju. Morda je celo značilno, da so boglase odšli za najboljšega igralca prvenstva Rusa Fasašova, ki bi ga lahko šteli ened najmanjši igralce. Podobno pa je bil najuspešnejši odbojkar predzadnjega prvenstva še za nekaj pavec manjši češkoslovaški igralec Palič. Po njegovih povedenih so bili stežki posameznih ekip še naslednji igralci (bodisi veliki ali smalle): v jugoslovanski Škerbinjek, v romunski Roman, v madžarski Tutar, v poljski Buřkowski (največji v tej vrsti) in v bolgarski Arsev.

Tri ženske ekipe, to je CSR, ZSSR in Poljska, so bile razred zase. Kljub skoraj popolni izenačenosti te trojice, je Rusinjam zaslužen pripadajo prvo mesto, ker so bile za njanjo boljše od ostalih dveh, medtem ko so češkoslovaški ekipi pripadalo drugo mesto gledalci, le za las pa je manjkalo, da ni bilo prav iz istega razloga tudi prva. Ženska odbojka se na prvenstvu v ebnični pogledu ni več dosti razlikovala od moške. Igra v polju je enako dovršana, nako pa velja tudi za obrambo. Razlika je dino v točenju, ki seveda ne more biti in »verjetno tudi nikoli ne bo tako ostra kot pri moških. Zato ni prav nič pri-radnivo, da bi katera koli od teh treh ekip lahko uspešno nastopala v naši moški ženski ligi. To pa je gotovo najbolj karak-teristna ocenitev današnje vrhunske ženske odbojke.

Važič je spet zablestel

Bilo je lani na starodavnem olimpijskem stadionu v Atenah. Sedeli smo na marmornati tribuni in vendar smo bili kot na trnini. XVI. balkanske atletske igre so z zaključnim dnem dosegle vrhunec. Našim pa nikakor ni šlo. Po drugem dnevu je vodila Rumunija. Bilo se je treba zateči k izrednim ukrepom, da bi naši vendar zmagali. Prav zaradi tega je zvezni kapetan v zadnjem trenutku za tek na 5000 m doletel mlado Mugosje še Mihaliča, ki bi naj zamenjal novince. Sino vajič. Sino je bil razočaran, čeprav tega ni pokazal. Nasposled pa se je atensko poglavje vendar srečno končalo. Zadnji dan nam je vse uspelo in v zmagali smo s 20 točkami zmagovalci. V naslednjih dneh pa se je maščeval tudi Važič in premagal Mihaliča na ulicah Beograda, v finalu zvezne lige pa je v teku na 5000 m izgubil proti Mugosji samo za prsi.

Važičeva zasluga, da je Murat postal dvojni balkanski prvak. In čeprav je bila s tem glavna Važičeva naloga opravljena, se je tudi sam obakrat odlično uveljavil: na 1500 m je bil z osebnim in novim slovenskim rekordom tretji, na 800 m pa s svojim doslej najboljšim časom šest.

Simo Važič je borec od glave do pete. Visok, temolasi, s širokim prsnim košem, zmeraj nagljen nekoliko naprej, se nikdar ne stedi. Teče na vse ali nič, ne glede na konkurenco. Ne bojnje se slavnih imen. Na evropskem prvenstvu v Stockholmu je teknel prav tako kot v Celju ali Ljubljani. Vodil je tek v ostrem tempu, čeprav je slutil, da ga ne bo držal in bodo v finalu tekmovalci vendar hitrejši od njega. Toda kaj zato! Tudi v Stockholmu je teknel svoj doslej najboljši čas. In povsem vam — prišel bo čas, ko bo Simo Važič svoj tempo držal do ciljnega traku. Takrat bodo tudi strokovnjaki zmagali z glavami ob pogledu na Štoperico. In takrat Simo verjetno ne bo rekel kot že tolikokrat doslej: »Oh, kako sem na koncu prohodil«, če ga lahko začne v dobrem položaju. Tako je v mnogocem

Letos je bilo na modernem sofijskem stadionu »Vasil Levski« dokaj podobno. Prva dva dneva je šlo pri Jugoslovanih vse po zlu, če izvzamemo teka na 800 in 1500 m. V obeh teh preizkušnjah sta bila jugoslovanska zastopnika odlična. Njunimi imeni: Joško Murat in Simo Važič. V obeh disciplinah je Celjan pripeljal Zagrebčana do zmage. Nesebično je vodil oba teka, vedoč, da je Murat v bolj-ši formi in neprekočljiv v finalu, če ga lahko začne v dobrem položaju. Tako je v mnogocem

Atensko-sofijske zgodbe pa s

S TUJEGA SO VESTI

da je prijateljski nogometni tekmi bernski Young Boys zmagali proti Manchester Unitedu 3:0 (1:0).

OPOZORILO

Prosimo ustanove in podjetja, da oglašje do vrednosti 3000 din plačajo v gotovini takoj pri naročilu...

ROLENDAR

Petek, 26. septembra: Danes se spominjamo hudih bojev...

POKUSITE SE VI POUČI VOU NAJBOLJŠO KREMO!

MARIBOR

Petek, 26. septembra. Dežurna lekarna: Studenci, Gorkga ul. 18.

RADIO

5.00-8.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana, 8.00-8.05 Domače vesti...

Beograjski cirkus CENTRAL

GLEDALIŠČA

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE. LJUBLJANA, MESTNI DOM. Sobota, 27. septembra ob 20. uri...

DRAMA LJUBLJANA

Petek, 26. septembra, ob 20. uri: Javorček: Veselje do življenja...

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža. Sobota, 27. sept. ob 20. uri: Rok-sandič. Babilonski stolp...

OBVESTILA

V sindikalnem domu kurilnice ob Vilharjevi cesti 2 bodo plesne večerje vsako soboto od 20-23 ure...

SPLOŠNI PROJEKTIVNI BIRO

LJUBLJANA, Kidričeva 1/III razpisuje delovni mesti administratorke in strojepiske

TOVARNNA KOVINSKE GALANTERJE

LJUBLJANA, Mariborska 4 razpisuje na osnovi Zakona o štipendijah na-tečaj za štipendije in sicer:

2 za šolanje na TSŠ - strojni oddelek

Prosimo za štipendije pošljite Upravi podjetja - komisiji za štipendije najkasneje do 10. okt. 1958.

VLADISLAV CIGLENEČKI

brivec in posestnik v Smarju pri Jelšah Na zadnji pot ga spremimo v petek 26. septembra 1958 ob 15.30 iz hiše žolosti na pokopališču v Smarju.

Zalujoča hčerka Vera, sinova Slavko in ing. Jože, svaši Marica in ing. Sonja, vnuka in vnučiče, Marjetica, Slavko, Jan in Vito, brat Franjo ter ostalo sorodstvo.

SMARJE PRI JELŠAH, Maribor, Zagreb, 25. IX. 1958

RADIO

SPORED ZA PETEK

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55...

NOVE NYLON PREVLEKE ORIGINALNE, ITALJANSKE

deže v Plat 600, model 1956, - ugodno prodam. Vprašati v soboto na telefon 21-897.

Veliki internacionalni program

OPERATNA AMBULANTA TOBACNE TOVARNE v Ljubljani razpisuje delovno mesto zdravniške pomočnice.

Gostuje v Ljubljani od 25. IX. 1958

18.00 Iz naših kolektivov, 19.30 Zbori Slovenskega Pogoja, 20.00 Marolita, V. Mirka in M. Hubada...

II. program za petek

16.00 Laha glasba, 17.00 Razgovor z vojski, 17.10 Ljubljanske kronika in obvestila, 17.20-17.30 Skladbe za razne instrumente.

RAZPISI

Upravni odbor Kmetijskega gošpodarstva Jelšingrad: Smarje pri Jelšah razpisuje sledeča delovna mesta:

POUČILNO NEMSCINO ODRASLE

Upravni odbor Kmetijskega gošpodarstva Jelšingrad: Smarje pri Jelšah razpisuje sledeča delovna mesta:

RAZPIS

Višja pedagoška šola razpisuje mesta honorarnega predavatelja za 1. metodiko matematike; 2. psihopatologijo...

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

OPREMLJENO SOBO

OPREMLJENO SOBO oddam najvišjemu ponudniku. Ponudbe v ogl. odd. pod »Pridens« v ogl. odd. pod »Krajci«.

ISCEM SOBO

ISCEM SOBO, grem za sostanovanje. Plačam po dogovoru. Ponudbe pod »Pridens« v ogl. odd. pod »Krajci«.

PRAZNO SOBO

PRAZNO SOBO nudim v dopolnitveni stroka. Boršnar, bolnica, Sežana št. 55.

VELIKI INTERNACIONALNI PROGRAM

OPERATNA AMBULANTA TOBACNE TOVARNE v Ljubljani razpisuje delovno mesto zdravniške pomočnice.

GOSTUJE V LJUBLJANI

18.00 Iz naših kolektivov, 19.30 Zbori Slovenskega Pogoja, 20.00 Marolita, V. Mirka in M. Hubada...

II. PROGRAM ZA PETEK

16.00 Laha glasba, 17.00 Razgovor z vojski, 17.10 Ljubljanske kronika in obvestila, 17.20-17.30 Skladbe za razne instrumente.

RAZPISI

Upravni odbor Kmetijskega gošpodarstva Jelšingrad: Smarje pri Jelšah razpisuje sledeča delovna mesta:

POUČILNO NEMSCINO ODRASLE

Upravni odbor Kmetijskega gošpodarstva Jelšingrad: Smarje pri Jelšah razpisuje sledeča delovna mesta:

RAZPIS

Višja pedagoška šola razpisuje mesta honorarnega predavatelja za 1. metodiko matematike; 2. psihopatologijo...

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

RAZPIS

Upravni odbor Zdravstvenega doma Sevnica razpisuje mesto za obohteknika

To in ono iz Dolenjskih Toplic

Sportni bazen, ki so ga začeli graditi letos zgodaj spomladi, je zdaj dokončan. Sedaj so začeli graditi slačilnice in urejevalni okolice bazena.

Graditev stanovanjskih hiš se je v Dolenjskih Toplicah precej razmahnila. Stavbišča splošnega ljudskega imetja je občina prodala posameznikom, ki že gra-

dijo ali pa bodo v kratkem začeli graditi stanovanjske hišice. Pričakujejo, da bodo te gradnje dokaj omejile stanovanjsko stisko.

Končno so v Dolenjskih Toplicah le začeli regulirati potok Sušice, kar je bilo nujno pred-

vsem zaradi izboljšanja higijenskih razmer. Suha struga je namreč povzročala neprijeten smrad in je bila legla nadležnih komarjev. Kljub nujnosti regulacije pa so dela že po nekaj dneh prenehala, ker za ne men- da ni sredstev. Vsekakor pa bi jih morali za tako nujno delo čimprej najti.

FISMO UREDNIŠTVU

Pozabljeni Prešeren

Pred šestimi dnevi sem se vrnil z Gorenjske. Obiskal sem tudi Blea, kjer nam bil že 20 let. Zanimale so me spremembe v tem kraju, ena izmed njih pa je name delovala zelo neugodno. Poiskal sem Prešernov spomenik. Kulturno življenje v Sloveniji spremljam že vrsto let in vem, koliko cenijo Prešerna, vsem tudi za nagrade pod njegovim imenom itd. Zato sem bil na moč razočaran, ko sem videl, v kakšnem stanju je njegov spomenik na Blei.

Od stihov na spomeniku skoraj ni sledu. Tudi črke v napisu »Prešeren« so že skoraj izbrisane. Danes, ko je Blej poln tujece, bi bilo še bolj potrebno pritegniti njihovo pozornost na ta spomenik. Izgleda, da so Blejčani na Prešerna pozabili.

Vladimir Deduš, Zagreb

Vipava dobiva lepše lice. Vedno več je stanovanjskih blokov

KINO

KINO UNION: angl. film »BEŽNO SREČANJE«. Režija David Lean. Igrata Celia Johnson in Trevor Howard. Tednik F. N. 38. Predstave ob 15. 17, 19 in 21 uri.

PROMETNE NESREČE NA KOPRSKEM

Ko se je Pavla Mežgac pripeljal v Markovšini s kolešom s stranske poti na prednostno cesto, ni pogledala, če je prosta. V istem trenutku je privozil po cesti potniški avtomobil in zadel kolešar-ko, ki je utrpela hude poškodbe. Odpeljali so jo v izolacijsko bolnišnico.

Motorist Veselič je vozil z neprimerno hitrostjo v bližini Ribnice, zato je na ovinku zavozil s ceste in padel. Zlomil si je desno roko. Njegov sopotnik pa je utrpel le lažje poškodbe. Na motornem kolešu je za okrog 15.000 din škoda.

Jugoslovanska loterija

Srečke s končnicami so zadele dobitke din

Table with 2 columns: Srečka (number) and Dobitek (amount in din). Rows include 9690 (10,000), 69350 (70,000), 366070 (100,000), etc.

Smrtna nesreča zaradi vinjenosti

Lani je bilo na naših cestah nad štiri sto prometnih nesreč zaradi vinjenosti voznikov motornih in drugih vozil, pri katerih je izgubilo življenje kar šest ljudi.

Grahovo pri Cerknici

Pred kratkim je obiskala Grahovo pri Cerknici potujoča zobna ambulanta Solske poliklinike iz Ljubljane. Prišle so dve zobozdravnici in instrumentarki, da bi pregledale zobe šoloobvezni mladini.

Razstava v Novem mestu

V počastitev graditeljev avtomobilske ceste Bratstva in etnotnosti je društvo amaterskih slikarjev »Klas« iz Ljubljane odprlo v domu JLA v Novem mestu razstavo del slikarjev amaterjev. Svoja dela razstavljajo Rudolf Babnik, Majda Brajer, Anton Gale, Jože Mikec, Jože Potočnik, Janko Skale, Boris Tavželj, Janez Zorko in Miljenka Jevrič.

Direkcia Jugosl. loterije

za LR Slovenijo se je preselila iz Beethovne ulice 10 na Titovo cesto 50 a (Zgraba, kjer je kino »Soča«). Vhod je z vzhodne strani. Nova telefonska št. je 30-940.

Smrtna nesreča zaradi vinjenosti

Lani je bilo na naših cestah nad štiri sto prometnih nesreč zaradi vinjenosti voznikov motornih in drugih vozil, pri katerih je izgubilo življenje kar šest ljudi.

Grahovo pri Cerknici

Pred kratkim je obiskala Grahovo pri Cerknici potujoča zobna ambulanta Solske poliklinike iz Ljubljane. Prišle so dve zobozdravnici in instrumentarki, da bi pregledale zobe šoloobvezni mladini.

Razstava v Novem mestu

V počastitev graditeljev avtomobilske ceste Bratstva in etnotnosti je društvo amaterskih slikarjev »Klas« iz Ljubljane odprlo v domu JLA v Novem mestu razstavo del slikarjev amaterjev. Svoja dela razstavljajo Rudolf Babnik, Majda Brajer, Anton Gale, Jože Mikec, Jože Potočnik, Janko Skale, Boris Tavželj, Janez Zorko in Miljenka Jevrič.

Direkcia Jugosl. loterije

za LR Slovenijo se je preselila iz Beethovne ulice 10 na Titovo cesto 50 a (Zgraba, kjer je kino »Soča«). Vhod je z vzhodne strani. Nova telefonska št. je 30-940.

Smrtna nesreča zaradi vinjenosti

Lani je bilo na naših cestah nad štiri sto prometnih nesreč zaradi vinjenosti voznikov motornih in drugih vozil, pri katerih je izgubilo življenje kar šest ljudi.

Grahovo pri Cerknici

Pred kratkim je obiskala Grahovo pri Cerknici potujoča zobna ambulanta Solske poliklinike iz Ljubljane. Prišle so dve zobozdravnici in instrumentarki, da bi pregledale zobe šoloobvezni mladini.

Razstava v Novem mestu

V počastitev graditeljev avtomobilske ceste Bratstva in etnotnosti je društvo amaterskih slikarjev »Klas« iz Ljubljane odprlo v domu JLA v Novem mestu razstavo del slikarjev amaterjev. Svoja dela razstavljajo Rudolf Babnik, Majda Brajer, Anton Gale, Jože Mikec, Jože Potočnik, Janko Skale, Boris Tavželj, Janez Zorko in Miljenka Jevrič.

Direkcia Jugosl. loterije

za LR Slovenijo se je preselila iz Beethovne ulice 10 na Titovo cesto 50 a (Zgraba, kjer je kino »Soča«). Vhod je z vzhodne strani. Nova telefonska št. je 30-940.

Vulkanska para daje električno energijo

Redki so obiskovalci Italije, ki vedo, da je 60% električne energije, ki jo izbralajo italijanske državne železnice —

vulkanskega izvora. V zahodni Toskani, med mestecema Volterra in Massa Maritima vozi vlak skozi področje, kjer je vse rasti-

stvo izumrlo. Zemlja je kakor požgana; vsa je obrobjena z belimi borovimi kristali. Iz nevidnih razpoklin uhaja bela, po žveplovodiku vonjajoča para. To so «soffioni». V mlakah pa se vsak hip razpočijo nešteti mehurji, iz katerih se kadu: taka mesta imenujejo «lagoni».

Sredi te čudne pokrajine leži industrijsko mesto Larderello. Za turiste ne pomeni to ime veliko, pač pa za geologe. Larderello je namreč med redkimi kraji na zemlji, kjer izkoriščajo vulkansko silo v velikem obsegu. Tudi drugod so delali podobne poskuse: pri Islandskih gejzirjih, na Azorih, v ameriskem Yellowstone parku, na Javi, na Japonskem, na Aljaski, v Mehiki, toda nikjer ni ustvarila narava tako ugodnih pogojev, kot ravno tukaj.

Prišlo pa se je takole: Leta 1777 je kemik Höfer ugotovil borovo kislino v lagonih. Ceturdi je takoj opozoril na možnost pridobivanja, je do tega prišlo šele leta 1818. Veleposestnik grof Larderel je izpareval vodo iz lagonov v železnih ponvah, ki so jih kurili z drvmi. Tako so pridobivali borovo kislino v kristalih. Večji finančni uspeh se je pokazal šele, ko so začeli zagrevati ponve z vulkansko paro, ki je tam okrog uhajala iz zemlje. Industrija borove kisline je izredno uspevala vse do leta 1884, ko so začeli vrtati, da bi dobili vulkansko paro neposredno iz soffionov. Larderel je takoj ustvaril prvo geotermično centralo na svetu.

Danes je pridobivanje borove kisline in drugih kemikalij postala glavna dejavnost v industrijski vasi Larderello. Proizvodnja je v letu 1957 presegla 1,8 milijard kilovatnih ur. Tri četrtine te energije porabijo italijanske državne železnice, ki s tem poravnajo 60% svojih potreb. Proizvodnja borove kisline, boraksa in drugih kemikalij je znašala lani 15.000 ton; od tega večji del izvažajo.

Področje soffionov obsega 350 km². Na njem je več industrijskih obratov razne vrste. Ta sektor Toskane je brez dvoma del davno pogreznjenega Tirena. Nahajališče vodne pare pod pritiskom spada k tako imenovanim psevdovulkanskim pojavom, ki jih znanost še ni zadovoljivo pojasnila. Le majhen del pare izvira od padavinske, ki jih segreje tekoča magma v globini do izparevanja. Magma

je močno radioaktivna in v rešnici ni nič drugega kot zme-rastopljenih silikatov. Para uhaja s temperaturo od 110 do 240 stopinj iz globine 5000 do 6000 m, kjer se zbira pod debelimi plasti skriljevca. Industrija išče podzemeljska nahajališča pare s sodobnimi geofizičnimi metodami in vrtnalnimi stroji.

Tri milijone kubikov pare do-vaja mreža izoliranih cevi sedmim geotermičnim električnim centralam na uro. Mreža zbira paro iz 160 vrtin, ki so pod naravnim pritiskom okrog 5 atmosfer. Energija, ki tu v- iz zemlje, je praktično neizčrpna. Izračunali so, da bodo mogli paro izkoriščati kar 11.000 let. Ker pa doseže pritisk ponekod tudi do 30 atmosfer, pride včasih do erupcij, ki poškodujejo ali celo uničijo vrtnalne naprave. Takrat se dviga para ob oglašujočem trušču 30 metrov visoko.

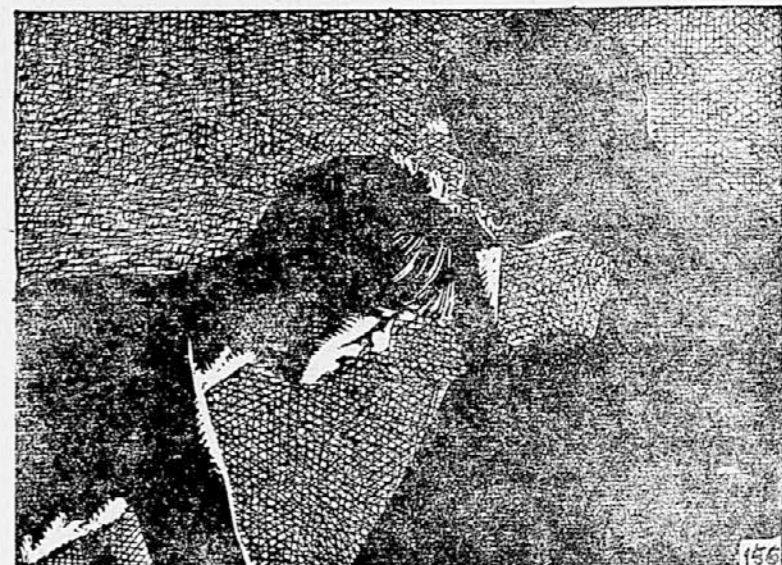
izvor vulkanske pare skozi vrtino

VELIKA STAVA

PO POVESTI SAMUELA SEOVILLA
RIŠE MIKI MUSTER

145. Preden je Peter spregovoril, si je pretipal roke in noge. Sreča, nobena kost se ni zlomila. Hrbet je imel sicer ves odrgnjen od vej, hujših posledic skoka ni bilo. Spet je pogledal svojega sovražnika na drevesu. Jezevec je bil splezal nazaj na vrh in mirno nadaljeval s kosilom. «Presneta mrcina!» mu je zažugal.

146. Zvečer je Jim ob ognju pulil konice ježevčevih bodic iz Petrove glave. Pri tem opravilu je Petra «tolažil» z zgodbinami o nepreviđenih lovih, ki so plačali svoje spopade z ježevci z vse hujšimi ranami in oteklinitami, da, celo s smrtjo. «Kakšna sreča, da sem ti šel naproti in te pravčasno posvaril!» je ponavljal.

147. Zvečer je Peter menil, da tovariš pretirava, zjutraj pa je že drugače mislil. Zbudil se je s hudim glavobolom in močno otečeno glavo. Zares klavrn je bil na pogled, ko se je rotil, da se bo v bodoče ježevcem že od daleč izognil. «Tako delajo tudi močnejši od tebe,» je povedal Jim, «saj se z ježevcem ne spopadeta niti volk niti ris.»

Ribe - živi fosili

Zive fosile imenuje znanost današnje potomce živali, ki so živele v pradžini in pozneje izumrle. Za njimi so ostale le redke vrste. Od nekaterih celo samo po ena, ki se ni v ničemer spremenila.

Primer živega fosila je riba Kolokant, ki so jo ulovili pred nekaj leti v nekem zalivu Indijskega morja. Kolokant pripada družini rib, ki so izumrle pred več milijoni let, znane pa so bile samo po fosilih, ki so jih našli v plasteh premoga.

Novozelandski kušar Haterija pripada vrsti, ki je izumrla pred tri sto milijoni let. Pred dvajsetimi leti so ga odkrili na nekaterih otokih Nove Zelandije. Haterija je edini med pla-

zlici, ki ima samo eno oko sredi čela kakor nekatere živali iz pravljic. Toda tudi tej redki živali so šteti dnevi, ker jo vneto preganjajo morske ptice roparice, nima pa sredstev in možnosti za obrambo. Peripat, vrsta polžev z nogami, je že zelo redek v Južni Ameriki, Afriki in Indiji. Je edini potomec vrste, ki se je razvila iz žuželk. Po fosilih v kameninah so ugotovili, da se ta polžja vrsta ni spremenila v milijonih letih. Polža napadajo razne vrste živali, poleg tega je kanibal, ki sam redči svoje vrste.

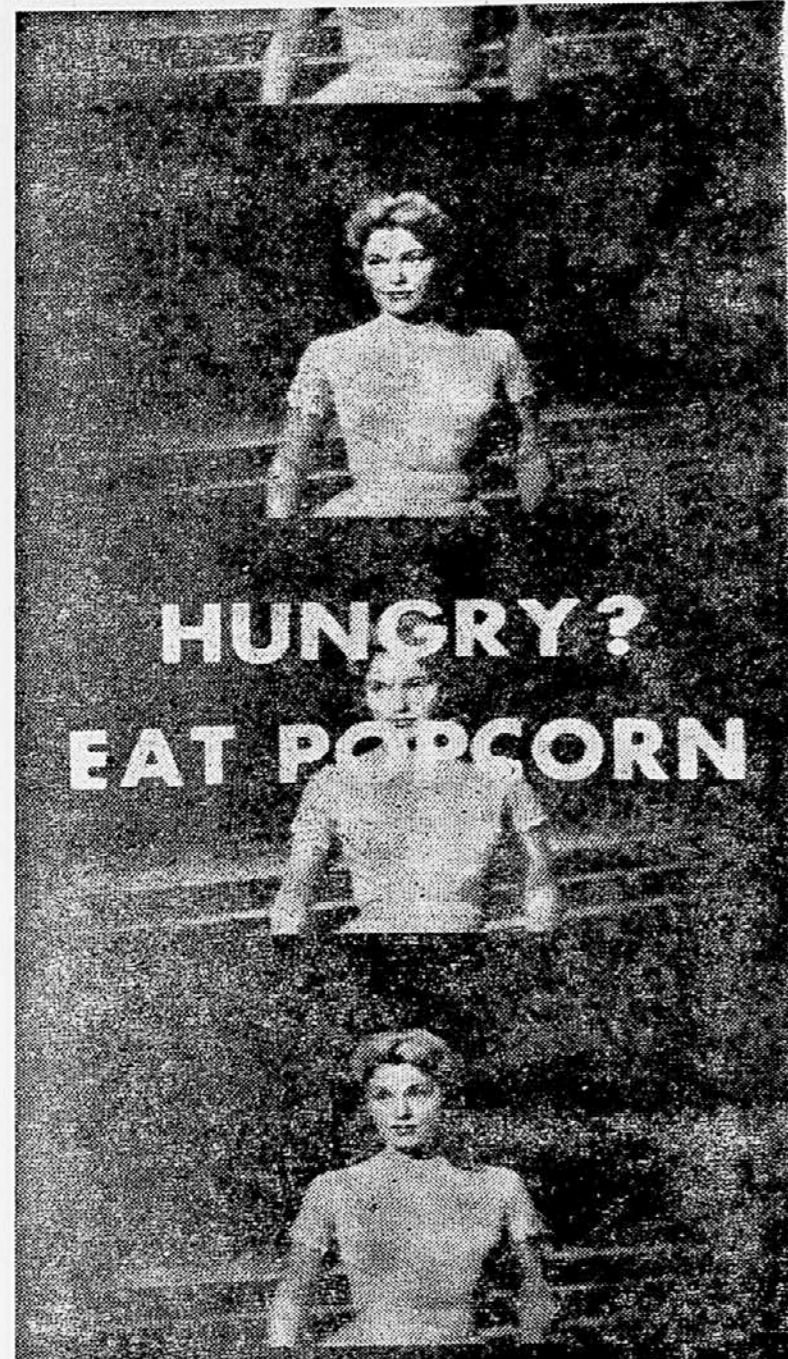
GOBARSKA

— Če me boš še dolgo jezila, bom postal strupen!

Nič več lova

Ameriški kongres je v začetku avgusta obravnaval vprašanje severnih medvedov in mrožev. Lovske zakone nove ameriške države Aljaske bodo skrbno pregledali in ustrezno spremenili. Lovci na bele medvede in mrože uporabljajo zadnje čase izvidniška letala in motorne čolne, tako da ni čudno, če se število obeh živalskih vrst naglo zmanjšuje.

V ZDA so začeli uporabljati pri filmih in televiziji nov način reklame, ki mu pravijo «skrita prodaja». Med tem ko gledajo gledalci film, se tu pa tam utrne na platnu reklamni napis, ki ga občinstvo dojame samo podzavestno. Pravijo, da je ta «nevsiljiv» način reklame mnogo učinkovitejši. — Na sliki vidimo reklamo za sladkorneke na platnu, na katerem se je odvijal film «Pienice» s Kim Novak. Po končani predstavi so vprašali gledalce, če je kdo opazil reklame med filmom — nitj eden se ni javil!

UMIETNOST LEPOTIČENJA

Večini civilizacij pomeni lepoticenje človeškega telesa nekaj popolnoma naravnega. Lepoticenje je lahko zelo različno. Pri tem uporabljajo ljudje iličilo, nakit, simbole, cvetje, peresa, prišeske, pokrivala, obleko in obutev. Pogledimo nekaj primerov, kako poskušajo ljudje «popraviti» naravo (od leve proti desni) 1. Indijanci plemena Tsimshian z zeleno pobarvanim obrazom in bakrenimi okraski v obliki krokarja, 2. Južnoameriški Indijanci plemena Charoti, 3. avstralski Arunta ima ves obraz pokrit s perjem in krvjo za verski obred, 4. maska modernega gledališča, 5. obraz domačina s Nove Gvineje, pobarvan za veliko slovesnost.

Pristanek v Pearl Harboru je bil po našem prav takšen kot tisti ob Panamskem prekopu, le z eno izjemo — tu ni bilo brezskrbnosti. Coln obalne straže, lovec na podmornice, ki je bil oblečen v jeklen oklep, je pridiral z juga in nam obdihal spoznavni signal, potem pa še kratko «SLEDITE MI». Zapodili smo se dalje in tako v njegovi družbi še zmerom v cikcaku pluli v Pearl Harbor.

Šli smo blizu pod Diamond Headom in pluli nizdol mimo peščne Waikiki, kjer smo skozi daljnogled videli postave, ki so ležale na pesku, ali pa so se igrale na plitvinah. Dobro sem se spominjal redkih priložnosti, ko sem med službo na Octopusu ob prostih sobotah in nedeljah preživljal svoj čas na tej obali ali v enem izmed lepih hotelov, ki so se vrstili ob njej. Tiste dni je bila Waikiki na višku mode in dopust ob njej so si lahko privoščili samo najbogatejši. Plača mornariškega poročnika bi zadostovala komaj za en večer ali dva.

Poleg dolge, štirioglate Moane je stal prav ob vodi, kakor da bi bil zrasel iz nje, Royal Hawaiian Hotel, ki se je rožnato-rdeče svetil v jutranjem soncu. Nekoliko bolj na levo in dalje so se vpenjale strehe mesta Honolulu, stolp Aloha pa je gospodaval nad obalo. Ozadje vsemu temu pa so bili hribi Oahu, zeleni in bleščeči, pokriti s sladkornim trsom, ananasom in drugimi eksotičnimi subtropskimi rastlinami. Od tod so strmoglavljala japonska letala, ki so napadala Pearl Harbor — čez hribe in skozi gorske prehode nad nič hudega sluteče ladje v Pearl Harboru. Pravili so, da so letala zasekala v polja sladkornega trsa široke proge, ki so bile namerjene proti Pearl Harboru, slišali pa smo tudi govorce o tem, da so bile med griči skrite tajne radijske postaje, ki so oddajale sovražniku najvažnejša obvestila.

Ko smo se približevali Pearl Harboru, je plovba okrog nas naglo naraščala. Na obzorju smo videli zgornja dela dveh novih brodovnih rušilcev, ki sta bila najbrž na protipodmorniški patrulji. Nekaj bliže je plul nek starejši rušilec s štirimi dimniki, ki je bil podoben Semmesu, sem in tja, kakor da nim-

pravega cilja. Ko smo se približali vhodnim bojam, smo videli, da plove med njimi neki sivo prepleškani vlačilec, čistilec min, ki so mu z vrvi, ki veže krmo z jamborom, plapolale signalne zastavice, za seboj pa je vlekel bojo, ki mu je poskakovala po vodi nekaj sto yardov za krmo. In ko smo se približevali vhodnim bojam, je bilo nad nami vse več in več letal.

»To pa je pogled, kaj, kapitan?« je rekel Jim, ki je stal poleg mene na mostu, ki se je rahlo zibal.

»Pogled je lep,« sem odvrnil, »zdi se mi pa, da vse to ni samo zaradi lepšega.«

»Zdi se mi, da imaš prav. Rad bi vedel, ali imajo Japonci tule zunaj kakšno podmornico. Morda bomo zvedeli, ko bomo pristali.«

Ko sem si z daljnogledom ogledoval deželo, sem začutil bolečino domotožja; s pogledom sem našel vhode boje in si ogledal dostop v pristanišče. V Pearl Harboru smo bili več mesecev in med plovbo v pristanišče in iz njega sem bil večkrat dežurni, tako da sem ga poznal kot svoj žep. Tukaj se je pripetila tista nesreča, ko smo pluli z Octopusom v pristanišče in se je Yorktown zaletel v nas. Skozi tile dve boji sem peljal Octopus ob svoji kvalifikaciji za poveljevanje. Tistega dne, ko sem bil premeščen na S-16, sem delal prav isto — in zdaj, komaj leto dni in nekaj mesecev pozneje, zdaj sem bil spet tu, tokrat kot poveljnik nove, boljše in lažje Octopusa, ladje, ki se mi o njej takrat ni niti sanjalo, pa tudi o tem ne, da bodo odšli Octopus in vsi moji ladijski tovariši tako kmalu v deželo, od koder ni vrtnite, in da jih bomo tako kmalu vsteli med prve žrtve, ki so jih morale naše podmorniške sile položiti na oltar vojne.

Na podobi tistega, kar je bilo okrog vstopa v pristan, je bilo nekaj neresničnega. Bila je prav takšna kot nekdanj inendar tako drugačna. Zahtevnost našega spremljevalca — dmerjeni način, s katerim so letala naša našimi glavami opisovala opazovalne kroge — vse to je pričalo o drugačnem

ozračju. Radoveden sem bil, kaj bomo videli, ko bomo zapluli v pristanišče.

Dave Freeman, krovní častnik, je stal poleg mene. «Ali dovolite, da postavim opazovalce za manevriranje in zaploven v pristan, kapitan?»

»Dovoljeno,« sem odvrnil. Občutek neresničnosti je naraščal. Dave je sklonil glavo nad odprta vrata in zavpil vanje: »Postavite opazovalce za manevriranje! Tisti, ki skrbijo za vezi, naj ostanejo spodaj!« Potem si je nekaj minut temeljito ogledoval dostop skozi daljnogled. »Krmilo za deset stopinj desno! Oba naprej z običajno hitrostjo!« Čutil sem, kako je krmilo počasi zagrabilo in potisnilo ladjo v lok proti prehodu. Crna boja na levem koncu vstopa v prehod je priplavala v moje vidno polje. Močan udarec toka, ki sta ga povzročila naša stroja, ko sta se pričela vijaka vrteti nazaj, jo je premaknil, potem pa se je vrnila na staro mesto.

Vse skupaj je bilo še vedno videti neresnično, preveč domače; celo nedoločno gibanje ladje, ki jo je hotel Oregon pognati na nov kurz, je bilo takšno, kakor sem pričakoval Nezavarovani vstop v prehod, ki je tekel v pravem kotu na obalno črto, je dovoljeval valovom, da so pometali po njem. kar je včasih nenavadno močno zazibalo ladjo in otežkočalo krmarjenje. Ko pa smo pustili učinke oceana za seboj in prispeli v zaščiten notranjost pristanišča, je bil prehod gladek kot milnica. Walrus je plul z zmanjšano hitrostjo dalje proti Hospital Pointu, potem zavil okrog prvega ovinka na levo, potem na desno in nenadoma mi je zaprlo sapo. Domotožje je izginilo, da se nikoli več ne vrne.

Tam so bile vse resnično znane podrobnosti: arzenal z velikimi žerjavji, Fordov otok sredi pristanišča, dok deset-deset — to ime so mu nadeli zato, ker je bil dolg tisoč in deset čevljev — ki se je spuščal navpično v vodo in zakrival razgled na podmorniška sidrišča. Tam pa so bili suhi doki in tanki in poslopja, ki sem jih poznal. A moji možgani niso zaznali ničesar od vsega tega.